

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies decimus et undecimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1868

Gloria Posthuma.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71246](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71246)

A. HELINAND.

ptor, Helinando q̄c S. Evergisti biographo, quorum posterior verosimillime non citius, quam sec. IX, prior sec. demum XIII floruit, multo sit antiquior, fueritque adeo a sec. V, quo verosimillime, uti supra in Comment. prævio num. 71 et seq. adducta suadent, miraculum istud evenit, multo minus, quam illi, remotus, enimvero Gregorio hic potius, quam duobus istis scriptoribus est standum. Hinc porro, cum primum e duobus, quæ, ut dictum, S. Evergisti biographus et Helinandus narrant, miraculis S. Evergisto certe, ut consideranti patebit, non alibi, quam in Coloniensi S. Gereonis templo obvenisse queat, consecrarium jam fit, ut id non tunc, cum capitis dolore S. Evergistus prodigiose fuit sanatus, sed vel ante, vel post, contra ac Helinandus et laudatus biographus docent, evenerit. Id verosimillime observavit Gelenius. Ita scilicet apparet, quod in sua, quam De Colonia Agrippinensis Magnitudine inscripsit, lucubratione lib. 3, syntagm. 2, § 1 sic scribat: Ex horum (miraculorum, quibus illustrata fuit S. Gereonis ejusque Sociorum ecclesia) numero est illud, quod B. Evergisto B. episcopo obvenit... qui cum acribus capitis seu cephalalgia doloribus conflictaretur, pulvere ad SS. hujus loci monumenta collecto eos sopivit, teste B. Gregorio Turonensi lib. 1 Mir. cap. 62. Et angelorum præsidium Evergistus ibidem alias agnovit, quando hæc limina adiens venerabundus versu psalmi 148 Sanctos salutans, « Exultabunt Sancti in gloria », angelos audivit responsantes: « Lætabuntur in cubilibus suis. » Porro Fisenus in ecclesiæ Leodiensis Historia ad annum 450, num. 38, hunc Helinandi locum commentans, de S. Evergisto sic scribit: Sanctiora civitatis (Coloniensis) loca cum supplicabundus aliquando vi Id. Oct. lustraret, S. Gereonis ædem ingressus, beatos Martyres e genibus salutabat, recitato hoc versu: « Exultabunt Sancti in gloria: » statim vox hæc divinitus reddita est, ingenti multitudinis adstantis admiratione: « Lætabuntur in cubilibus suis; » simulque se divinitus edoceri sensit, ibi sanctorum Martyrum esse conditorium, unde vox prodire visa erat; et illum ipsum martyrii diem esse. Utrumque ad eam ætatem incognitum erat. Ita ille; verum quis determinatus esse queat C templi Gereonæi locus, quo sanctorum Martyrum esse conditorium, S. Evergistus divinitus didicerit? Gregorii Turonensis ætate in ecclesiæ Gereonææ medio puteum aut, ut verosimilius apparet, putei saltem, in quem, ut tum fama ferebat, quinquaginta Martyres Thebæi post martyrium fuerant conjecti, partem adhuc exstitisse superstitem, e scriptoris illius verbis, in Comment. præv. num. 35 recitatis, docemur; verum ibi Sanctorum illorum quinquaginta corpora fuisse adhuc S. Evergisti ætate condita, vero reddit absimile primorum Christianorum erga Martyres veneratio, qua fuerit verosimillime, ne dicam indubie, factum, ut Thebæorum corpora, quæ in puteum fuerant conjecta, ex hoc haud diu post martyrium extraxerint, unaque cum aliis aliorum nostrorum Martyrum, cum S. Gereone occisorum, corporibus sepultura, ut decebat, honesta donarint. Ac id quidem in putei illius circuitu seu vicinia eo ipso loco, quo modo Gereonæum templum conspicitur, fuisse tum a Christianis factum, a vero etiam ne utique abhorret; ast, etsi res ita habeat, omnia tamen illa corpora

ibidem haud separatim ac sparsim, sed uno eodemque loco aggesta ac veluti uno tumulo conclusa fuisse, nemo facile credet, qui considerarit, quæ de Martyrum corporibus, quorum unum S. Gereonis a plerisque fuit creditum, Colonia Agrippinæ in Gereonæa ecclesia, a S. Norberto inventis, Rudolphus, Trudonopolitanus abbas, in Epistola, ad posthumæ Sanctorum nostrorum Gloriæ calcem huc transferenda, memoriæ prodit. Quod cum ita sit, quid per locum, qui veluti commune S. Gereonis ejusque Sociorum conditorium revelari, et a S. Evergisto summa cum reverentia consignari potuerit, hic Helinandus et Fisenus verbis supra huc transcriptis significatum velint, haud satis perspicio, certeque a S. Evergisto S. Gereonis corpus, contra ac posterior hic scriptor ibidem etiam in margine notat, haud fuisse inventum, vel ex eo liquet, quod id ante annum 1121, uti ex infra dicendis patescet, haud fuerint repertum.

p Ad num. 81 Comment. præv. Quod autem ad viginti sex millia seu milliaria, quibus hic Helinandus Veronæ seu e supra dictis Bonnæ a S. Victoris ecclesia seu Sanctensi oppido distantiam metitur, spectat, leucas Gallicas per millia, de quibus loquitur, verosimillime intelligit. Ut sit, de Germanicis equidem, cum Bonnam inter et Coloniæ Agrippinam quatuor aut summum aut etiam dimittat tres leucas Germanicæ communes, ac fere tantummodo duodecim postremam hanc civitatem inter et oppidum Sanctense intercedant, interpretandus non est.

GLORIA POSTHUMA.

§ I. Quandonam S. Victoris corpus fuerit inventum, qui is tum miraculis inclauerit et quam insignem apud Sanctenses cultum fuerit adeptus.

De ecclesiastico Sanctorum nostrorum cultu miraculis post obitum patris, sacris reliquiis harumque seu inventionibus seu translationibus acturus, abs hujus argumenti rebus, quæ ad S. Victorem ejusque Socios spectant, duco initium, quod, quamvis quidem hæc omnes argumenti ejusdem rebus, quæ ad S. Gereonem ejusque Socios, Cassiumque item et Florentium ac eorum Socios pertinent, anteriores tempore non sint, S. Victoris tamen prius, quam S. Gereonis Cassiique ac Florentii, sacræ reliquiæ, quæ præcipuam dissertationi, hic concinnandæ, materiem præbent, fuerint inventæ, uti infra dicenda aperient; etsi autem, uti pariter dicenda ostendent, prius etiam, quæ S. Gereonis a plurimis creditæ fuere, quam SS. Cassii et Florentii reliquiæ fuerint repertæ, prius tamen de dicti argumenti rebus, quæ ad hocce, quam de iis, quæ ad illum spectant, sum acturus, quod alioquin inter hic instituendum de Sociorum aliquot S. Gereonis ac ipsiusmet Sancti hujus, ut putatum a plurimis fuit, reliquiarum inventionem

F

S. Victor, cujus sacræ reliquiæ,

A tione sermonem, interque Rudolphi, Trudonopolitani abbatis, qua hæc recensetur, Epistolam, hic ad calcem, uti in Commentario prævio monui, subdendam, de rebus, ad SS. Cassium et Florentium eorumque Socios spectantibus, foret tractandum, sicque, quæ conjungi convenit continuæque quodammodo serie proponi, invicem se jungerentur. Rem ipsam modo, hisce præmissis, aggrediamur.

2 Sacras S. Victoris reliquias verosimillime ante annum 595, quo Gregorius Turonensis obiit, haud fuisse inventas, statuendum apparet et scriptoris hujus, quæ supra in Comment. prævio num. 61 recitavi, sequentibus istis de S. Victore verbis: Perunt ibidem (nimirum in Bertunensi seu, ut in Commentario prævio docui, Sanctensi oppido) et Victorem martyrem esse sepultum, sed non eum adhuc cognovimus revelatum; hinc autem consequitur, ut Baldeanus, dum S. Victoris reliquias aliquanto dumtaxat post factam reliquiarum S. Mallosi, quam S. Evergislo, proximo S. Severini in cathedram Coloniensem successori, certo, ut supra docui, ante annum 450 vita functo,

B attribuit, inventionem repertas fuisse, in sacra Thebaeorum Martyrum Historia pag. 159 et seq. refert, a veritate verosimillime aberraret. Ast, etsi sic habeat, nec ullum probæ notæ monumentum, vel anno vel etiam dumtaxat seculo, quo sacra illa pignora fuerint reperta, determinando aptum, inveniam, id tamen ante seculum XI evenisse, suadent, quæ duæ Adolphus in Sanctensis Ms., seu Opusculi sui parte quinta nos docet. In hac enim, in qua (adi num. 21 Comment. præv.) fidem sibi atque auctoritatem adjungit, pag. 117 et seq. de quadam ecclesiæ S. Victoris tabula loquens, sic scribit: Reverendissimus in Christo Pater dominus Bruno, Coloniensis archiepiscopus, beato Victori devotus, ipsam tabulam parare inaurareque primus incepit, sed morte preventus non perfecit; Folcmarus autem archiepiscopus, successor ipsius, Opus exequens ad finem usque perduxit.

3 Altare quoque beati Victoris tunc longius non protendebatur, quam ipsa capsula, quæ ad utrosque fines altaris aptata fuerat, sese extendere; sed nobilis vir dominus Godefridus de Kuecke, Sanctensis ecclesiæ propositus, prædictum fecit altare prolongari, circa capsam auream hinc et hinc sanctorum Martyrum capita ponens in loculis suis auro depictis. Insuper et fecit super tabulam auream atque super beatorum Martyrum capita, suis in loculis composita, quoddam receptaculum, in quo beati Victoris capsam reponi fecit et conservari; cum autem, ut Gallie Christ. auctæ scriptores tom. 3, col. 648 et seq. docent, et duobus hic memoratis Coloniensibus episcopis aller quidem seu S. Bruno anno 965, aller vero seu Folcmarus, qui Brunoni proxime successit, anno 968 aut 969 diem extremum clausisset, ac eorum aut certe Folcmari tempore, uti e jam datis Adolphi verbis intelligitur, lipsanthea S. Victoris seu capsula, in qua sacra Sancti hujus lipsana continebantur, in Sanctensi, quæ ab eo vocabatur, ecclesia exstiterit, ea sane jam tum ac proin ante seculum XI fuisse reperta, ex Adolpho habemus.

4 Verum ante id aliquamdiu etiam ante Folcmari ætatem, imo et ante seculum X, haud evenit? Gregorius Turonensis, qui, quemadmodum Octobris Tomus V.

modum in Comment. prævio videmus, lib. I de Gloria Mart. cap. 63 de S. Malloso tractat, de sacro etiam, qui ei ætate sua fuerit delatus, cultu loquitur; cum autem de S. Victore ibidem etiam agat, nec tamen pariter cultus, qui ei ætate sua fuerit delatus, mentionem faciat, hinc Sanctum hunc nostrum cultu vel nullo vel saltem minus celebri, quam S. Mallosus gauderet, fuisse tum gavisum, verosimile apparet. Verum, etsi id ita sit, Victoris tamen cultum celebriorem etiam, quam S. Mallosi esset, jam inde a sec. VII aut seq. initio evasisse, vel ex eo apparet, quod Beda, qui, ut hodie receptissimum est, lucem sortitus anno 678 ad usque annum 735 vitam protraxit, in suo ante Operis nostri tom. 2 Martii Martyrologio solum hodie, omisso Malloso, memoret Victorem; cum autem tantæ, quam tum acquisierit S. Victoris cultus, celebritatis nulla verosimilior ratio, quam reliquiarum ejus, quæ vel sec. VII vel sequentis initio facta sit, inventio, assignare posse videatur, fuisse illas re etiam ipsa tum inventas, nemo non facile credet, qui non raro etiam Sanctos alios in pluribus ecclesiis tantummodo tunc primum, cum abs his illorum reliquiæ vel inventæ vel alicunde acquisitæ fuissent, cœlitum honoribus fuisse affectos, consideraverit. Miracula quidem, si quæ forsitan S. Victor, priusquam corpus ejus inveniretur, patrarit, ad cultum, quo fuisset gavisus, cultu Mallosi reddendum celebriorem haud parum etiam potuissent conferre; verum miracula fuisse re etiam ipsa a S. Victore tum patrata, nusquam inveni.

5 Ut interim res habeat, fuisse equidem ante annum saltem 965 fuerunt inventæ, insignem planè Sanctis, S. Victoris corpus, quod certo, uti e jam dictis apparet, ante sec. XI fuit repertum, aliquamdiu etiam ante S. Brunonis, Coloniensis archiepiscopi, anno 965, ut dictum, vita functi, ætatem inventum, verosimillimum vel ex eo apparet, quod capsula, in qua, uti ex Adolpho jam docui, S. Victoris reliquiæ, Folcmaro, S. Brunonis successore, vivente, continebantur, haud tunc primum confecta fuisse videatur. Ast an tum saltem, cum S. Victoris corpus fuisset inventum, miracula hic Sanctus noster haud patravit? Nullum prorsus in Sanctensi Ms. duæ Adolphus memoriæ prodit; etsi autem Helinandus, a patratis miraculis nondum etiam tum, cum scriberet, destitisse S. Victorem, supra in Sanctorum nostrorum Actis num. 22 generatim insinuet, nullum tamen nominatim recenset. Verum, etsi ita hæc habeant, quin tamen S. Victor, corpore suo invento, vere inclaruerit miraculis, dubitare vix sinit cultus, quem deinde apud Sanctenses obtinuit, insignis celebritas. Hæc enim, de qua tamen Helinandus, utpote mirandi, quem et miracula comitata sint, plurimorum ad S. Victoris seu sepulcrum seu ædes sacras concursus mentionem tantummodo faciens, jejune dumtaxat loquitur, talis ac tanta fuit, ut Sanctensis ecclesia, quæ, cum primitus in S. Mallosi honorem, ut Gregorius Turonensis lib. I de Gloria Mart. cap. 63 docet, fuisset exstructa, nomen etiam, ut apparet, a Sancto illo sortita hactenus tum fuerat, a S. Victore deinceps fuerit vocata; imo ut etiam Mallosi, utut Sanctis, quemadmodum in Comment. prævio § v e Gregorio Turonensi docui, et passi et deinde etiam culti, memoria apud Sanctenses obscurata penitus fuerit,

aceroæ
C. B.
verosimillime-
que etiam, si
non sec. VII
aut seq. initio.

non quidem
ante annum
595,

E

ante annum
saltem 965 fue-
runt inventæ,
insignem planè
Sanctis,

sed tamen, uti
ex Adolpho do-
cetur, ante
sec. XI,

C

F

ACTORUM
C. B.

fuert, uti vel ex eo apparet, quod idem Mallo-
sus, veluti apud hosce cultus, nec ab Adolpho
duce, nec a scriptoribus aliis sec. x aut seq.,
quo certe, ut dictum, S. Victoris corpus jam
fuert inventum, posterioribus memoretur.

uti ex iterata
ibi ecclesie in
ejus honorem
consecratione,

6 Insignem porro cultus, quo S. Victor Sanctis, corpore suo reperto, fuit potitus, celebritatem existitisse, ex eo etiam apparet, quod, ut videtur, tum primum id oppidum, quod Gregorii Turonensis ætate (Comment præv. § v videsis) Bertunum seu Bertinum nuncupatum adhuc fuert, a S. Victore ejusque Sociis, ibidem per indigenas peregrinosque, ad horum sepulcra confluentes, cultu sacro affectis, nomenclationem novam, priori antiquata, acceperit. Verum, cum hæc omnia, quantumcumque etiam ad posthumam S. Victoris gloriam illustria videri queant, fere tamen generatim dumtaxat, eum Sanctis, corpore suo invento, insigni plane ac celebri cultu fuisse gavisum, ostendant, alia modo, quæ magis speciatim hunc probent, lubet adducere; quod ut præstare queam, dux Adolphus in quinta Opusculi sui parte supra plus semel jam laudata opportunè hic succurrit. Ac primo quidem

B ibidem, Sanctensem S. Victoris ecclesiam anno millesimo octogesimo primo fuisse combustam, pag. 112 præfatus, eam deinde anno MLXXXIII, cum reedificata interea fuisset, in sanctissimæ Virginis Mariæ ac præsertim S. Victoris, a quo nuncupata jam dudum antea fuert, honorem a Sigewino, Coloniensi archiepiscopo, consecratam fuisse, pag. 114 et seq. memoriæ prodit; post vero eandem ecclesiam, cum demum e ruina, quam incendio ultero anno 1109 fuert perpessa, fuisset erecta, Frederici, Coloniensis archiepiscopi, rogatu a S. Norberto, Magdeburgensium archiepiscopo, qui Sanctensis canonicus olim existit, iterata vice in sanctissimæ Virginis Mariæ ac præcipue S. Victoris honorem fuisse anno 1128, Godefrido illius existente præposito, consecratam, etiam adjungit. Nec, quod de S. Victoris seu lipsanotheæ seu reliquiarum receptaculo jam supra ab Adolpho num. 3 huc transcriptis verbis refertur, quodque pariter insignem S. Victoris apud Sanctenses cultum probat, diu post annum 1128 seu ultimo dictam, quam S. Norberto Adolphus attribuit, ecclesiæ Sanctensis consecrationem, evenit.

C
e reliquiarum,
de qua Adol-
phus

7 Godefridus enim, ecclesiæ Sanctensis præpositus, sub quo hæc ab Adolpho signatur, diversus, ut apparet, non est a Godefrido, ecclesiæ Sanctensis præposito, quo curante sumptusque suppeditante, receptaculum illud fuit confectum. Ad hæc Adolphus in quinta Opusculi sui parte pag. 130 et binis seqq. sic scribit: In loco, in quo pro nunc (in Sanctensi S. Victoris ecclesia) altare S. Helenæ constructum est, scilicet ante chorum, fuit quondam ante novi pilaris fabricam altare parvum quoddam positum, quod supra se testudinem continebat sine celatura quatuor basibus subnixam; habuit et idem altare per circuitum quemdam parvum cancellum, de una base ad alteram tendentem: sub quo quidem altari dicebatur olim corpus B. Victoris positum fuisse atque per plurimos annos ibidem quiescisse; sed et ab illo loco postea translatum fuisse dicitur, et in quodam sarcophago sub altari B. Mariæ Virginis prope fontem Baptismatis locatum; ubi jam dudum felici memoria requievit humatum. Et post hæc, dum corpus ejusdem B. Victoris in illud nobile capsellæ,

in quo nunc pausat, receptaculum super sum-
mum altare, scilicet in choro Xantensis eccle-
siæ, locaretur, tunc, pluribus adstantibus et
videntibus, quadam pars ossium minorum
vestimentorumque cum cineribus ejus, in si-
gnum perpetuum memorialis ejus, in præfacto
remanserant sarcophago et ob illam causam
locus ille sepulchrum B. Victoris usque in ho-
diernum nominatur.....

8 Igitur... B. Victoris corpus... ob cultum
solennioris reverentiæ in laudem Dei Salvatoris
nostri, quem peculiariter ac familiariter in no-
stro victorioso Victore patrono cum suis Sociis
laudare debemus, in quadam capsula, prout decuit,
gemmarum præcipuarum pretiosorumque lapi-
dum varietatibus circumornata repositum est et
undique clausum ad perpetuum decus ecclesiæ
Xantensis, cunctisque de prope et longe con-
venientibus populis pro devotione jucundum spec-
taculum, sicut a cernentibus usque hodie com-
probatur, quanta veneratione dictæ capsellæ B.
Victoris visitatur receptaculum; et in sarcophago
supradicto ne permaneret inglorius, Varius
illie reliquiarum de B. Victoris Sociis pigmenta-
rii quasi pulveris additus est apparatus.... Un-
de super hoc sarcophagum jam dictum versus
tales scripti sunt pro posteris memoriales, B.
Victorius concernentes:

per verba hic
recitata tra-
ctat,

Qui decus Ecclesiæ, qui laus, qui gloria
ville,

Quique pater patriæ, situs hac tumba jacet
ille;

quibus præfactis versibus alii duo versus
superadditi sunt alia manu propter ejusdem
B. Victoris translationem. Tales scilicet:

Quæ translata quidem nec in ista parte re-
perta

Offa ducis pridem comitum non servat operta.

9 Postquam itaque, de quo agimus, recep-
taculum, concludendis S. Victoris reliquiis des-
tinatum, ad umbilicum fuert adductum, hæc
in illud, uti hic Adolphus docet, translata,
alliorique loco locatæ, seu chori Sanctensis al-
tari principi impostæ, de humiliori, quo fue-
rant servatæ, loco elevatae fuerunt. Isthæc
porro reliquiarum S. Victoris elevatio haud diu
post annum 1128 seu post supra relatam, quam
S. Norbertus tum fecit, ecclesiæ Sanctensis con-
secrationem accidisse videtur. Ita opinor, quod,
ut apparet, diversa seu distincta non sit a cor-
poris seu reliquiarum S. Victoris elevatione, ab
Hermanno Fleyo seu Stangefolio in Circ. West-
phalici Annal. part. 1, pag. 289 memorata,
hanque inter annum 1127 et annum 1138,
imo nec diu post annum 1128 accidisse, sit ne-
cesse, uti vel ex eo liquet, quod Lotharius II,
sub quo a scriptore illo, ex antiquis, ni fallor,
monumentis, locatur, anno 1125 imperator a
Frederico I, Coloniensium archiepiscopo, co-
ronatus vitam ultra annum 1137 haud protrax-
erit, ecclesiæque Sanctensis, qua in ruinis ad-
huc jacente, facta certe haud fuert, anno de-
mum 1128 ex incendio, quo iterum, ut supra
docui, anno 1109 conflagrarat, steterit in-
staurata. Jam vero, cum hæc ita habeant, reli-
quiarumque, de quo hic agimus, receptacu-
lum, verosimillime haud diu, cum in id sacra
S. Victoris lipsana translata, elevataque fue-
runt, fuisset confectum, consecrarium sit, ut
illud venerationis erga S. Victorem Godefridi
præpositi monumentum pariter haud diu post
annum 1128 seu ecclesiæ Sanctensis consecra-
tionem

elevatione,
haud diu post
annum 1128
facta,

F

A tionem, a S. Norberto factam, ad umbilicum fuerit adductum.

translationibus
hanc progres-
sis,

10 At vero, spectatis iis, quæ Adolphus verbis, proxime jam datis, scribit, S. Victoris corpus seu sacra lipsana usque ad tempus, quo in receptaculum istud translata, ac in summo, quod a S. Victore nomen habet, ecclesiæ et chori Sanctensis altari locata fuerunt, sub altari B. Mariæ Virginis, prope baptisterium sito, cum eo primum e parvo quopiam ante chorum altari fuissent translata, fuerant servata; cum autem id ita sit, nec ista sacrorum illorum pigmentorum elevatio ante annum 1128, ut jam docui, contigerit, qui verum esse potest, jam inde a tempore Polemari seu (varie enim a variis id nomen ecaratur) Volmari, qui, ut supra docui, ab anno 965 ad annum usque 968 aut 969 moderatus est Coloniensem ecclesiam, in ecclesiæ, imo et chori Sanctensis, uti ex Adolphi verbis, num. 3 huc transcriptis aliisque hæc apud illum pag. 116 precedentibus, intelligitur, altari, quod S. Victoris dicebatur, sacra hujus Sancti nostri lipsana seu capsam, hæc complectentem, extitisse? Adolphus quidem nihil omnino, quod difficultati huic solvendæ

B aptum sit, suppeditat; verum quid ni factum esse queat, ut S. Victoris corpus, quod, ut supra ostendi, verosimillime ante S. Brunonis, Coloniensis anno 965 defuncti archiepiscopi, ætatem fuit inventum, tum statim capsæ inclusum, proximèque memorato, quod a S. Victore nominabatur, ecclesiæ et chori Sanctensis altari, priusquam transferretur alio, fuerit per aliquod tempus impositum? Nihil sane uspiam vel apud Adolphum, vel apud scriptores alios occurrit, quod, quo minus id adstruatur, impediatur; cum autem id ita sit, ac, ne auctores secummetipsis committantur, debeant, si fieri possit, eorum dicta, in speciem pugnantia, componi. S. Victoris corpus, ut, quæ de hoc Adolphus per verba, num. 3 et 7 recitata aliæque, hisce a se præmissa, scribit, inter sese conciliantur, fuisse etiam reipsa, priusquam transferretur alio, præfuto ecclesiæ et chori Sanctensis altari per aliquod tempus impositum, apparet credendum; ut proinde, spectatis iis, quæ Adolphus scribit, quatuor S. Victoris translationes ante scriptoris hujus ætatem acciderint;

C quarum prima statim ab inventione sua ad proximè dictum, quod ab eo nuncupabatur, ecclesiæ, et chori Sanctensis altare, secunda ac tertia ad duo alia, quorum Adolphus verbis, num. 7 datis, meminit, ejusdem ecclesiæ altaria, ac quarta denique supra memorato, in quo Adolphi ætate adhuc quiescebat, receptaculo inclusus, ad summum denuo, quod ei sacrum erat, ecclesiæ et chori Sanctensis altare haud diu post annum 1128 fuerit delatus.

varisque, in
quibus, ut
Adolphus docet,
S. Victoris reli-
quie

11 Ac prima quidem e quatuor hisce translationibus extitisse videtur reliquis solemnior; cum autem sic habeat, hæc, ni fallor, ea ipsa est S. Victoris translatio, quam ecclesia Sanctensis non modo olim, ut Adolphus in Ms. Sanctensi pag. 121 docet, die xxxi primum ac deinde, statuente, qui ecclesiæ Coloniensi ab anno 1275 ad annum usque 1297 aut 1298 præfuit, archiepiscopo Siffrido, die xxx Octobris celebravit, verum etiam hodieque xxix mensis ejusdem die celebrat, ita festo, quo S. Victoris ejusque Sociorum natalem die x Octobris annualim recolit, festum aliud, quod et ad dictum xxix Octobris diem a Ge-

lenio in sacris ecclesiæ Coloniensis Fastis recensetur, quotannis adjungens. Ad alia modo, quæ S. Victoris, postquam corpus ejus fuisset inventum, insignem apud Sanctenses cultum pariter probant, accedamus. Cum Sanctensi ecclesiæ novus chorus, Siffrido mox memorato Coloniensem gubernante ecclesiam, fuisset adjectus, novumque pariter in hoc altare princeps fuisset erectum, id simul et chorum B. Albertus Magnus, qui Siffridi vices hoc in casu gerebat ac ab anno 1263, Ratisponensi abdicato episcopatu, ad Coloniensem Dominicorum conventum sese receperat, in plurium Sanctorum ac præsertim S. Victoris honorem consecravit. Ita Opusculi sui part. 5, pag. 16 et seq. docet dux Adolphus, qui postea varias etiam, quæ, quod in iis S. Victoris reliquiæ sollemniore ritu ac cultu fuerint delatæ, a me pariter, priusquam § huic finem imponam, commemorandæ hic sunt, supplicationes recenset. Ac primo quidem id facturum pag. 134 sequentem scribit in modum: In libris ecclesiæ nostræ, scilicet Xantensis, scriptum reperimus, quod anno Domini mcccxxv capsam B. Victoris aliæque variæ reliquiæ cum solenni processione deportatæ fuerunt usque ad monasterium monialium Cysterciensis Ordinis, dictum Furstenberge, id est, Mons principum, Xantensi oppido contiguum.

AUCTOR
C. B.

12 Ac deinde, nonnullis, quæ hic ad institutum nostrum haud faciunt, interpositis, pag. 135 et duabus seqq. ita prosequitur: Anno Domini mcccclxxv Dominica secunda post Pentecosten capsam S. Victoris cum quampluribus ecclesiæ Xantensis reliquiis sollemniter fuit usque ad idem monasterium Mortis principum, Furstenberge dictum, deportata. Tunc namque temporis fuerunt convocatæ plures parochiæ, de archidiaconatu Xantensi, et congregatæ cum crucibus et reliquiis ecclesiarum suarum; ita quod singulæ cum suis vexillis ordinatè processionem Xantensis ecclesiæ prosequerentur. Super qua convocazione scilicet et congregatione prædicta venerandus dominus, tunc præpositus Xantensis, mandata misit et litteras ad sui archidiaconatus ecclesiæ, quatenus certo die, ad hoc constituto, comparerent cum crucibus suis atque reliquiis ad solennizationem B. Victoris, ejusque capsæ deportationem. Anno Domini mcccxxi prima die Junii, quæ fuerat Dominica tertia post Pentecosten, capsam B. Victoris, ejus reliquias conservans, cum quamplurimis aliis sacris reliquiis processionaliter deportata fuit magnis sollemnitatibus et catervis magnatum ac prælatorum cleri, innumerabilisque populi, a circumvicinis locis, nec non et a remotis partibus ad hujus processionis sollemnitates præclaras circumquaque convolantium atque devotis præcordiis omnipotentis Dei gratiam pacemque patriæ implorantium, per intercessionem invictissimi militis Christi Victoris, martyris sanctissimi atque piissimi protectoris hanc ipsam a Deo obtinere petitionem sperantium.

solenni ritu de-
latæ fuerunt.

13 Quam quidem capsam deauratam, lapidibus pretiosis miro tabulatu decoratam, illustris princeps, D. Adolphus, dux Clevenensis et comes de Marcka, ecclesiæ Xantensis defensor specialis et advocatus, adjuncto nobilium magnatumque cœtu, propriis humeris deportabant. In cujus processionis sollemnitate a plerisque locis

supplicationibus probatur,
cultum fuisse
adeptus,

evocati

AUCTOR
C. B.

evocati pastores ecclesiarum parochiales cum subditis archidiaconatus Xantensis cum trecentis sexaginta crucibus et vexillis interfuerunt, et laudes Deo concinentes deportationem martyris Christi Victoris, beatissimi sui patroni et intercessoris assidui canticis et hymnis usque ad finem devote compleverunt. Ita hactenus dux Adolphus, qui, quamvis, uti supra in Comment. prævio docui, Ms. nostri Sanctensis seu Opusculi, quod verbis hisce absolvit, auctor sit, de sese tamen in tertia persona hic loquitur; cum autem in variis, quas commemorat, supplicationibus publicis S. Victoris reliquiæ fuerint sane, uti e scriptoris istius perquam illustris, qui hasce etiam in illarum una humeris suis sese portasse affirmat, modo huc transcriptis verbis intelligitur, solemnitate quam maxima Sanctis seu in oppido Sanctensi circumlatæ, id enimvero non minus quam alia supra relata, fuisse ibidem cultu plane insigni S. Victorem post inventionem suam gavisum, argumento est.

B § II. Reliqua, quæ ad S. Victorem spectant, proponuntur, additis etiam, quæ de ejus Sociis, itemque de Cassii, Florentii ac aliorum, qui cum hisce passi sunt, plurimum cultu, miraculis et reliquiis narrantur.

Sanctensis, quæ
S. Victoris reliquias
continet, lipsanothe-
ca

C Nonnulla primum de S. Victoris, quæ Sanctis conspicitur, lipsanothea, hujusque, quæ sub Lothario II imperatore ac Frederico I Coloniensium antistite facta est, elevatione in Annal. Circ. Westphalici part. 1, pag. 289 Stangefolius præfatus, mox paucis, qui, cum anno 1625, Christiano duce Brunsvicensi ac Carolo Mansfeldio ecclesias, monasteria ac Sanctorum reliquias in regionibus, Rheno inferiori adjectis, exspoliantibus, lipsanothea illa a decano et capitulo Sanctensi fuisset aperta, S. Victoris in ea occiput, aliquot cranii particula, mandibula, spina dorsi, nonnullæ costæ, ac duo denique oblonga ossa una cum multis minoribus fragmentis, sibi invicem, veluti cum Martyr adhuc viveret, coherentibus, fuerint inventa, exponit, ac deinde subjungit, pretiosum hunc thesaurum, veluti antiquum veræ ac antiquæ Catholicæ religionis monumentum, sua adhuc ætate seu anno 1640, quo Opus, in quo hæc scribit, luce publica donavit, summa in veneratione Sanctis haberi. Nec dubito, quin id ipsum ibidem hodieque locum obtineat. Certe sub seculi proxime elapsi finem fuere adhuc S. Victoris reliquiæ honorifice Sanctis in theca ex argento deaurata servatæ. Ita omnino suadet epistola, anno 1695 ad decessores nostros Heiligenstadio a Knackrichio conscripta, in qua hic una cum pictore, antiquam ibidem SS. Aurei et Justinii lipsanotheam contemplatus, notitiam, quam de isthac præbet, sequentibus hisce, quæ Operis nostri tom. 3 Junii, pag. 88 recitantur, terminat verbis: Quamvis lignea ea sit nec tantæ elegantia, judicabat idem pictor, infra

D centum ducatorum pretium non esse confectam; similis formæ esse Sanctensem in Clivia, quæ tota ex argento deaurata continet reliquias S. Victoris et Sociorum martyrum, oppidi et collegiatae ibidem ecclesiæ patronorum: stat autem supra altare capite uno supra aram porrecta, quo modo alibi quoque aliæ collocatæ habentur, et fortassis ipsa olim etiam apud nos ita stetit.

E 15 Porro, cum Sanctensis, de qua hic sermo fit, lipsanothea, non tantum S. Victoris, sed et Sociorum ejus reliquias complexa fuisse dicatur, existitisse eam puto ipsummet, quod supra memoravi, receptaculum, a Godefrido, ecclesiæ Sanctensis præposito, confectum, cui hic, uti ex Adolphi verbis, num. 3 huc transcriptis, apparet, non tantum S. Victoris reliquias, sed et aliorum sanctorum Martyrum capita, suis singula in loculis deauratis composita, inclusit. Reponi quidem potest, id a Godefrido haud diu post annum 1128, ut supra docui, factum fuisse, nec ullam apud Adolphum Sociorum S. Victoris, quorum reliquiæ jam tum fuissent inventæ, mentionem uspiam reperiri; etsi enim id ita sit, Adolphus tamen, quosdam e Martyribus, quorum capita Godefridum præfato, quod in ecclesiæ Sanctensis altari locavit, receptaculo inclusisse, narrat, S. Victoris existitisse Socios, haud obscure prodit. Etenim post verba, num. 3 huc transcripta, paucaque dumtaxat adhuc alia, hisce adjecta, ita proseguitur: Est hic etiam considerandum, quod reliquiarum sanctorum capita, in altari præfato, posita, suis sunt titulis assignata, videlicet caput illud, quod habet duo sarta, et societate beati Victoris est, alterum vero, quod uno tantum decoratur serto, de SS. undecim millium Virginum est contubernio; cum autem sic habeat, consecrarium fit, ut, quamvis re ipsa nuspiam Adolphus Sociorum S. Victoris reliquias vel ante vel circa annum 1128 fuisse inventas, diserte affirmet, id nihilominus, spectatis iis, quæ ipsemet Adolphus scribit, jam tum habuisse locum videatur. Et sane una etiam cum S. Victoris corpore, quod, ut supra docui, certo ante sec. XI, verosimillimeque etiam ante S. Brunonis, Coloniensis archiepiscopi, anno 965 vita functi, ætatem fuit inventum, aliquot pariter Sociorum ejus corpora fuisse reperia, neutiquam vero apparet absimile.

F 16 Nec futurum puto, ut, quisquam, qui iuxta S. Victoris corpus verosimiliter fuisse Sociorum ejus aliquot corpora sepulta, considerarit, contrarium arbitretur; cum autem sic habeat, plura hac de re non addo; ast, cum jam simul sermo hic iterum de inventis Sociorum S. Victoris reliquiis incidit, nonnulla adhuc de hisce, ut, quod hic proposui, adimpleam, in medium modo adduco. Plura Sociorum S. Victoris corpora anno 1284 ac iterum haud diu post, imo et duo ante annum 1167 fuisse inventa, in Com. prævio num. 49 et seq. ex Adolpho docuit etsi autem simul, an ea omnia vere seu Martyrum seu Sociorum S. Victoris corpora existierint, ob rationes, quas ibidem num. 51 et seq. adduxi, dubitandum pronuntiarem, meam tamen hac de re opinionem, si solidæ, quæ id suadeant, rationes fuerint adductæ, libentissime mutabo. Interim, quamdiu factum id haud fuerit, in dubium pariter, an Sociorum S. Victoris reliquiæ, quæ cum aliis communicatæ asseruntur, veræ ac genuinæ sint, dubitandum arbitrabor, nisi

fuit etiam Socio-
rum ejus
reliquias com-
plexa.Attamen anne
horum omnes
cum aliis com-
municatæ reli-
quie

A nisi forsitan vel martyrism anonymi, de quo in Com. prævio num. 51 et seq. sermonem institui, vel aliorum S. Victoris Sociorum, quorum corpora cum ipsis sacris hujus lipsanis fuerint inventa, esse ostendantur. Rayssius in Hierogazophylacio Belgico, de Sanctorum, quæ in collegiata S. Amati ecclesia Duaci asservantur, reliquiis tractans, pag. 40 sic scribit: Anno Domini millesimo ducentesimo vigesimo quinto, Kalendis Aprilis, tempore Honorii Papæ, et Wilhelmi Remensis archiepiscopi, et Radulphi Atrebatensis episcopi, regnante Philippo rege Francorum, Fernando comite Flandrensi, reconditæ sunt hæ reliquiæ in hoc ferebro a Roberto tunc præposito et capitulo sancti Amati Duacensis. præsentibus multis clericis et laicis; ac deinde reliquiarum, in particulari, quod hic memorat, dictæ Duacensis ecclesiæ ferebro reconditarum, Catalogum texens, ita apposite ad institutum nostrum loquitur: De sancto Romano et de societate sancti Gereonis et sancti Victoris et sancti Cassii, sociorum beati Mauricii; hisce autem verbis, quod simul et de SS. Gereone et Cassio, martyribus ad Rhenum passis, sermo instituitur, S. Victor Sanctensis commemorari videtur.

genuinæ sint, est dubium; et si autem Fastis sacris, qui SS. Cassii ac Sociorum

B 17 Quod cum ita sit, ac proin unius saltem ex hujus Sociis reliquiis in collegiata S. Amati Duacensi ecclesia anno 1225 fuisse asservatas verbis iisdem indicetur, consecrarium fit, ut iste non corporum, quæ anno demum 1284 aut serius adhuc fuisse in Sanctensi ecclesia reperia, in Comment. prævio num. 49 et seq. vidimus, sed aliorum, quæ vel sub Philippo, I. Coloniensium ab anno 1167 ad annum usque 1191 archiepiscopo, vel adhuc citius ac cum ipso forsitan S. Victoris corpore fuerant inventa fragmenta seu partes existerint, utque proinde, an veræ ac genuinæ sint vel unius vel plurium e S. Victoris Sociis reliquiæ, multo sane minus videatur dubitandum, quam si pro corporum, anno 1284 aut serius inventorum, partibus deberent haberi. Porro sunt et aliæ præter jam memoratam ecclesiæ, quæ vel unius vel plurium e S. Victoris Sociis reliquiis a sese possideri gloriantur; verum, cum vix quidquam, quo veras hæc ac genuinas esse C definitiam, occurrit, de iis hic etiam agere opere prævium haud reor, ac de ipsismet S. Victoris, quæ cum aliis communicatæ fuerint, reliquiis hic a me, quod, hujusne, an alterius ple-regue, quæ variis locis exstant, sint Victoris, Sanctorum nominis hujus multitudo ambiguum efficiat, non tractari, lectorem hic modo adhuc monuisse contentus, ad res, quæ ad SS. Cassium et Florentium eorumque Socios spectant, progredior. Ut a tempore, quo hi Sancti nostri fuerint inventi, ducam initium, apud Sollerium in Usuardino Colonix et Lubecæ anno 1490 excuso Martyrologio ad 2 Maii diem legitur: In Bonna super litus Rheni, territorio Coloniensi, translatio sanctorum Cassii, Florentii, Malusii et Sociorum. Quorum corpora cum jam septingentis et septuaginta tribus annis sub terra recondita quievissent, dominus Reynoldus, Coloniensis archiepiscopus, ea invenit, transtulit et ad capsas honorifice recollegit; huic autem Usuardi editioni Greveniana, anno 1521 Colonix Agrippinæ impressa, etiam consonat.

18 Etenim ad eundem Maii diem sic habet: In diocesi Coloniensi, oppido Bonnensi, translatio sanctorum martyrum Cassii, Florentii, Mal-

lusii et Sociorum ipsorum, quorum corpora, jam dcccxxxiii annis sub terra jacuissent, per dominum Reynoldum archiepiscopum inventa, venerabiliter sunt levata. Quod si itaque duobus illis Fastis sacris, quibus etiam ad dictum Maii diem Martyrologium Germanicum, Canisii vulgo dictum, ad amussim consentit, standum hic sit, credendum erit primo quidem, SS. Cassii et Florentii aliorumque, qui cum ipsis passi sunt, corpora a Reynoldo seu, ut ab aliis scribitur, Reynaldo, Coloniensi archiepiscopo, fuisse et primum inventa, et simul translata seu de terra levata; deinde vero id, cum corpora illa septingentis septuaginta tribus annis sub terra jacuissent seu fuissent humata, accidisse. Verum, si res ita habeat, consecrarium erit, ut, cum Reynoldus seu Reynaldus ab anno 1159 ad annum usque 1167 Coloniensem cathedram occupavit, SS. Cassii et Florentii Sociorumque martyrum pro fide cædes eo temporis spatio, quod ab anno 386 usque ad annum 394 excurrit, evenerit; id autem, cum omnes Sancti nostri, uti in Comment. prævio num. 80 ostendi, sub Diocletiano et Maximiano, qui ab anno 285 usque ad annum 305 Romano imperio præfuerunt, fuerint occisi, a vero certissime est alienum. Quod cum ita sit, necesse est, ut SS. Cassii et Florentii Sociorumque martyrum corpora vel citius, quam sub Reynaldo, Coloniensi archiepiscopo, fuerint inventa, vel ut, cum id accidit, diutius quam septingentis septuaginta tribus annis jacuissent humata. Si SS. Cassii et Florentii Sociorumque martyrum corpora sub Reynaldo, cum octingentis septuaginta tribus annis sub terra jam quievissent, dicantur inventa, consecrarium dumtaxat erit, ut eo temporis spatio, quod ab anno 286 usque ad annum 294 excurrit, fuerint occisi.

19 Quod cum mox iterum memoratæ martyrii eorum epochæ minime repugnet, ac tum, cum eorumdem corpora a Reynaldo elevata fuerint, evidentem ipsorum, quem ante annos plus quam octingentos septuaginta pro Christo profuderant, sanguinem fuisse inventum, Gelenius verbis, supra in Comment. præv. num. 62 recitatis, scribat, in tres supra memoratos Fastos sacros quantum ad numerum, quo annos, quibus SS. Cassii, Florentii ac Sociorum corpora, priusquam invenirentur, fuerint humata, definiunt, errorem irrepsisse, ac proin octingentis pro septingentis esse in Fastis illis legendum apparet. At vero, inquires, S. Cassii et Florentii corpora sub Reynaldo, non inventa, sed levata seu elevata fuisse, Gelenius loco cit. dumtaxat ait, idemque etiam faciunt tom. 3, col. 679 Gallix Christ. auctæ scriptores. Fateor, sic habet; verum, cum et hi et Gelenius, haud fuisse illa tum inventa, diserte equidem haud scribant, nec quidquam etiam, e quo id sub Reynaldo non factum, merito concludas, suppeditent, tribus supra laudatis Fastis sacris, in quibus sacrorum illorum corporum inventio sub Reynaldo signatur, imo et luculentissime Coloniensi huic episcopo adscribitur, est standum, maxime cum nihil etiam aliunde occurrat, quod, ne ita censeamus, impediatur. Fuisse quidem unius e SS. Cassii et Florentii Sociis, Mallusii videlicet, corpus ab Evergislo seu Evergisilo, Coloniensi, qui ante annum 450 obiit, episcopo, inventum ac de terra levatum, Gelenius etiam verbis, loco mox cit. adductis, memoriæ pro-

actores C. B. inventionem sub Reynaldo archiepiscopo collocant, nonnulla,

E

quæ hic discutuntur, adverterari

F

AUCTORE
C. B.

dit; verum id dumtaxat facit, quod Mallusium, quem una cum SS. Cassio et Florentio a Reynaldo episcopo translatum fuisse, notat, cum Mallusio seu Malloso, quem a mox laudato Evergislo seu Evergisilo inventum ac de terra fuisse levatum, Gregorius Turonensis lib. 1 de Gloria Mart. cap. 63 scribit, existimavit eundem; cum autem sic habeat, ac Gregorii Mallusius, quemadmodum quæ in Comment. prævio num. 63 et seq. disserui, suadent, indubie a Mallusio, SS. Cassii et Florentii socio, sit diversus, Gelenius facere non debet, ut, fuisse ante hosce posteriorem istum Mallusium, contra ac tres Fasti supra laudati statuunt, inventum, in animum inducamus.

videantur, enim
tamen tunc
accidisse, verosimile
apparet.

20 Nec morari etiam nos hic debet vel Florarium nostrum Ms., vel Hermannii, Bonnensis præpositi, quod supra in Commentario prævio plus semel jam laudavi, litterarum ad Miræum excerptum; etsi enim in hoc, SS. Cassii ac Florentii aliorumque, qui cum ipsis passi sunt, corpora anno 1166, quo Reynaldus ecclesie Coloniensi præerat, a Gebhardo comite Siegensis præposito Bonnensi iterum elevata et ad altiora translata fuisse, Hermannus affirmet, sicque illa ante annum 1166, imo et ante tempus, quo Reynaldus Coloniensem cathedram occupavit, translata ac proin et inventa fuisse, haud obscure insinuare videatur, nihil tamen, quod ei potius, quam tribus supra laudatis Fastis sacris, in quibus SS. Cassii et Florentii aliorumque, qui cum ipsis passi sunt, corpora sub Reynaldo, Coloniensi episcopo, primum inventa ac de terra levata fuisse, dilucide traditur, credendum esse, suadeat, in medium adducit; quod autem ad laudatum Florarium nostrum jam spectat, id quidem SS. Cassii et Florentii Sociorumque Martyrum translationem die 2 Maii, inventionem autem die XIII Septembris celebrat; verum, præterquam quod in nullis prorsus aliis Fastis sacris id fiat, consecrarium inde non est, ut SS. Cassii et Florentii corpora jam diu, cum a Reynaldo, Coloniensi archiepiscopo, transferrentur, fuissent inventa. Fieri enim potest, ut sacra illa pignora, cum anno v. g. 1165 die XIII Septembris per Reynaldum fuissent inventa, per eundem deinde anno proxime sequenti 2 Maii die fuerint translata ac de terra levata, hincque duorum istorum dierum posteriori quidem SS. Cassii et Florentii translatio, priori vero inventio in Florario nostro memoretur. Jam vero, cum hæc ita habeant, nihilque adeo, quod SS. Cassii et Florentii omniumque, qui cum ipsis passi sunt, corpora a Reynaldo primum haud fuisse inventa, suadere sit natum, sedulo omnibus jam discussis, occurrat, enimvero illa omnia sacra pignora reipsa a Reynaldo, ut tres supra laudati Fasti sacri tradunt, primum fuisse inventa ac per eundem anno 1166, ut Gelenius affirmat, translata nec non de terra, in qua per annos amplius octingentos septuaginta jacuerant, levata, mihi sat verosimile apparet, etsi interim rem veluti certam ac indubitatam, quod antiqua, quæ ad id sufficiant, monumenta ad manum non sint, habendam, haud pulem.

cultusque illorum eo, qui hic

21 Modo, quæ SS. Cassii et Florentii ac aliorum, quæ cum hisce martyrium subiere, inventionem sint secuta, dispiciamus. Non raro a SS. Cassio et Florentio eorumque commilitonibus patrari miracula, Helinandus in Actis, utul nullum ex his nominatim recensens,

num. 22 affirmat, cum autem eos necdum etiam tunc, cum ageret in vivis, seu sec. XIII a patrandis hujusmodi signis destituisse, ibidem etiam sat clare innuat, vel hinc prodigiis eisdem si non ante, saltem post inventionem suam re ipsa claruisse, verosimile apparet. Nec dubitandum reor, quin tunc quoque apud Bonnenses incrementa illorum cultus acceperit. Certe, cum antea in Bonnensi ecclesia, nomini suo sacra, quæ insignis modo collegiata existit, sola decima Octobris die, ipsis, ut putabatur, natali quotannis colerentur, deinceps etiam ibidem secunda Maii die, qua fuerant inventi, cæperunt, festo annuo in felicitis hujus eventus memoriam instituto, celebrari. Ita ex Martyrologio, Coloniæ Agrippinæ et Lubecæ anno 1490 excuso, itemque ex Greveno, Canisio et Florario nostro Ms. intelligo. Nec refert, in hisce Fastis sacris tunc non SS. Cassii, Florentii ac Sociorum inventionem, sed translationem memorari; id enim verosimillimum dumtaxat fil, quod, quo tempore corporum, quæ Sanctorum illorum credita fuere, inventio, eodem etiam fere acciderit translatio, hæcque idcirco cum illa confundatur. Luculenter quidem alteram ab altera Florarium nostrum Ms., utpote priorem XIII Septembris, posteriorem 2 Maii die commemorans, distinguit, hincque forsitan, utramque eodem circiter tempore haud accidisse, non nemo concludet.

22 Verum Florario nostro haud multum fidimus; quod si autem, uti e binis ejus jam dictis annuntiationibus colligendum videtur, SS. Cassii et Florentii ac Sociorum martyrum translatio 2 Maii, inventio vero XIII Septembris die Bonnæ olim fuerit re ipsa celebrata, vel hinc, quod de illorum cultu, apud Bonnenses, postquam fuissent inventi, aucto, asserui, firmabitur, consecrariumque dumtaxat erit, ut, cum Sancti illi hodieque festo annuo, quod translationis dicitur, quod Bonnenses 2 Maii die colantur, duo illa diversa, inventionis nempe ac translationis, festa, quibus primum, cum fuissent inventi, diebus supra dictis honorati quotannis fuerunt, postea in unum, solo ei translationis nomine imposito, fuerint conflata. Porro SS. Cassii et Florentii ac eorum Socii non tantum, cum eorum corpora fuissent reperta, festo annuo in felicitis hujus eventus memoriam instituto, sed et pretiosis, quibus illorum aliquot fuere inclusa, lipsantheis solemmibusque, in quibus hæc circumlatæ fuerunt, supplicationibus honorati fuerunt. Docet id in litterarum, quod jam supra sæpissime laudavi, excerpto Hartmannus, ecclesie Bonnensis decanus. Ibidem enim, postquam Bonnenses Martyres denario numero definiit, horumque tantummodo quatuor, ceteris relictis anonymis, Cassii et Florentii, Piique item ac Mallusii (de quorum duobus posterioribus Comment. præv. num. 62 videtur) nominibus distinguit, ita deinde, nonnullis dumtaxat adhuc, quæ hic ad institutum nostrum haud faciunt, interpositis, prosequitur: Quorum Martyrum tres e nominatis argenteis inauratis, admirando artificio factis, gemmisque plurimis exornatis tumbis, præfixis singulorum titulis, inclusi fuerunt; quæ quotannis in festo inventionis (id in Fastis sacris supra laudatis vocatur translationis) eorumdem Martyrum, nimirum secundo Maii, in navi ecclesie exponi, et solemnissima processione circumferri solebant.

23 Qui mos cum illis tumbis inviolatus duravit

incrementa

ravit

A ravit usque ad annum MDLXXXIII, quo Gebhardus Truchesiensis, infelix Coloniensis archiepiscopus, per fratrem suum Carolum ecclesiam vastavit, pretiosa tumbis abstraxit, in monetam cudit, et inclusa sacra ossa effudit. Quæ postea, uti reperta, fracta et divulsa, cum cineribus sine discrimine collecta fuerunt et in unam solummodo tumbam congesta. Ita ille, qui per tres e Martyribus, a se antea nominatis, de quorum reliquiis hic agit, verosimiliter non alios, quam Florentium duosque alios, quorum alterum Pium, alterum Mallusium nuncuparat, intelligit. Ita reor, quod post verba, quæ jam recitavi, mox de Cassio, qui e quatuor, quos tantummodo antea nominarat, Martyribus unus est, loquatur, ita de ejus ac sex aliorum, quos reliquerat anonymos, Martyrium reliquiis scribens: Ita etiam propter peculiarem venerationem caput S. Cassii dimidiæ statuæ argenteæ inclusum fuit. Qua eodem furore fracta, caput tamen renansit, et ante paucos annos simili argenteæ dimidiæ statuæ iterum inclusum fuit. Aliorum autem sex Martyrum (quos scilicet reliquerat anonymos) corpora in duobus erectis lapideis monumentis in ecclesia condita sunt;

B quæ tamen etiam hæreticorum furorem, qui putabant, thesauros latere, effugere non potuerunt, sed in hodiernum diem sacra illa ossa salva sunt, et ex illis serenissimus dux Bavarie Maximilianus uno magno osse (sicut omnia, respectu modernorum humanorum corporum, ingentia et vasta corpora beatorum illorum Martyrum fuisse demonstrantur) donatus fuit. Talis itaque, qualem, quæ jam dixi, ac præsertim modo adducta Hartmanni verba commonstrant, existit cultus SS. Cassio et Florentio eorumque Sociis post inventionem suam Bonnz delatus; talis reliquiarum ipsorum, sec. XVII curante, seu eodem Hartmanno adhuc vivente, ibidem status.

deinde accepit.

24 Verum, quod abs hoc supra de Cassii capite, Hermæ seu statuæ dimidiæ argenteæ tum iterum incluso, asseritur, ita, ni fallor, debet intelligi, ut pars pro toto accipiatur. Etenim apud nos tom. 2 Octobris pag. 886, num. 39 Henricus, Coloniensis archiepiscopus, litteris, anno 1317 datis, testatur, sese devota instantia religiosi viri, fratris Francisci Bartholi de Assisio, Ordinis Minorum, inductum, eidem donasse sex capita, unum de legione Sanctorum Thebeorum martyrum, Gereonis, Cassii et Sotiorum ejusdem, et alia quinque capita de numero sanctarum undecim millium Virginum, Assisi deponenda. Cum itaque Minorita hic memoratus jam inde ab anno MCCCLXXVII S. Cassii capite aut certe hujus parte, Assisi deponenda, fuerit donatus, sane id totum Bonnz sec. XVII haud amplius existerit, ac proin, dum illud tum ibidem Hermæ argenteo iterum fuisse inclusum, Hermannus verbis supra huc transcriptis ait, partem pro toto accepisse est censendus. Verum, etsi id ita sit, tum equidem capitis S. Cassii partem Hermæ argenteo Bonnenses includere, idque non minus, quam si totum honore isthoc affectissent, SS. Cassii, Florentii ac aliorum, cum ipsis passorum, cultum, qui statim ab horum inventionem apud eosdem Bonnenses increverat, apud illos nondum sec. XVII remisisse, ast contra nova incrementa accepisse, argumento est. Nec dubitandum, quin præcipue etiam illius propagandi desiderio, jam antea sit factum, ut Sanctorum illorum, quos ut præcipuos patronos

suos venerantur, reliquias cum aliis seu personis seu ædibus sacris ac nominatim quidem, ut abs harum reliquiis recensendis brevitate causa abstineream, cum Heisterbacensi, ut Cæsarius, loci hujus monachus, lib. 8 Mirac. cap. 65 testatur, monasterio, cum Carolo IV imperatore, ac denique cum Pragensi metropolitana S. Vili ecclesia, uti ex Pessina in hujus Posphoro pagg. 426, 467 et 517 intelligitur, communicarint.

actone
C. B.

§ III. Aliquot Martyrum corpora Coloniæ Agrippinæ anno 1121 inveniuntur; an unum ex his S. Gereonis exstiterit, et quænam, ad Sanctum hunc spectantia, eventum illum proxime sint secuta.

E Cum S. Norbertus, jactis anno 1120 Ordinis Præmonstratensis fundamentis, Coloniæ Agrippinam anno proxime seq. venisset, jamque impetratis ibidem aliquot Sanctorum reliquiis, unius etiam e legionis Thebææ militibus, prope urbem illam pro fide occisis, corpus sibi postulasset, fuisse tum ibidem XIII Octobris die seu potius nocte, hanc prægressa, quatuor diversa Martyrum corpora inventa horumque uni, ante tria alia reperto, mentum dumtaxat e capite superfuisse, docemur, ex iis, quæ Rudolphus, abbas Trudonopolitanus, in Epistola, hic ad calcem edenda, numm. 1, 2, 3, 4, 5, 8 ac 10 memorie prodit. Nec est, cur a quoquam, cum is ipse rei gestæ interfuerit, revocentur in dubium. Verum, hic modo examinandum, an corpus, quod ante alia tria fuisse repertum seu quod mentum dumtaxat e capite habuisset residuum, Rudolphus ait, S. Gereonis, ut a nonnullis fuit putatum, certo exstiterit. In S. Norberti apud nos ad VI Junii diem Vita, haud diu, ut ibidem docuimus, post Sancti hujus mortem, ac proin, cum hæc anno 1134 evenerit, haud admodum etiam diu, postquam quatuor jam dicta Martyrum corpora Coloniæ Agrippinæ fuissent reperta, in litteras conjecta, sequentia isthæc, quibus haud dubie de corpore, primo e quatuor jam dictis corporibus invento, sermo fit, num. 49 leguntur verba: Cum a præposito et canonicis S. Gereonis sibi similiter (Norbertus) reliquias dari supplicaret, concessum est ei, ut, si quid in ecclesia eorum placeat ei, vellet, quæreret et acciperet. Gavisus est homo, et promissum, ut erat solitus, Deo per totam noctem orando commendabat attentius.

Quatuor Martyrum corpora Coloniæ anno 1121 inveniuntur;

26 Mane autem facto, in medio monasterio, ubi nullum alicujus sepulchri patebat vestigium, effodi præcepit: ubi corpus integrum absque cerebro repertum est, honorifice et cum omni diligentia collocatum. Quod cum canonici et plebs innumerabilis, quæ convenerat, cerneret, Ecce, inquit, noster dominus S. Gereon et nostrum venerabile patrocinium; quod a nobis et a prædecessoribus nostris per multos annos diligenter quæsitus est, et, peccatis nostris exigentibus, inveniri non potuit.

ast an quod primo ex his fuit inventum, S. Gereonis corpus, quod hactenus

Et

AUCTORES
C. B.

Et exclamantes voce magna cum gaudio, immensas Deo gratias agebant, hominem Deo dignum efferentes, per quem talis et tantus thesaurus diuque desideratus merebatur inueniri. Et ne quis dubitet ipsum non esse, sciat pro certo, verum agnitionis ejus fuisse indicium, quod de morte et martyrio ejus legebatur, quod pars capitis, et non totum caput esset abscissum. Hanc partem habebant, sed reliquum corpus, ubi esset, ignorabant. Quod si itaque fides integra S. Norberti biographo adjungenda hic sit, S. Gereonis corpus ad annum usque 1121, quo, cum unum e Thebæorum Martyrum, Coloniae Agrippinæ quiescentium, corporibus sibi postulasset S. Norbertus, quatuor ibidem, uti e jam dictis Rudolphus, Trudonopolitanus abbas, docet, Martyrum corpora fuere inventa, penitus latuerit, unumque ex his, quod tum ante alia tria, eodem Rudolpho docente, fuit inventum, S. Gereonis certo exstiterit.

latuerat, certo exstiterit, haud immerito ob rationes,

B

27 Ac hujus quidem Sancti nostri corpus usque ad annum illum penitus latuisse, omnino certum atque indubitatum apparet, nec futurum puto, ut quisquam, qui nullum usquam Gereonæi corporis (neque enim, quod Fisenus in ecclesie Leodiensis Historia lib. 2, num. 38 notat, nos hic, ut jam supra docui, debet morari) ante annum eundem inventi indicium reperiri, considerarit, contrarium existimet. Verum sunt, ob quæ, an quod primo e quatuor dictis Martyrum corporibus fuit inventum, S. Gereonis vere exstiterit, haud prorsus, ut apparet, immerito queat revocari in dubium. Ac primo quidem ipsemet Rudolphus, qui hic certe, cum rei gestæ interfuerit, potiorem fidem, quam Vitæ Norbertinæ scriptor, meretur, fueritne illud, an non, S. Gereonis corpus, dubitasse videtur. Etenim in Epistola edenda num. 9 sequentia dumtaxat, quæ huc faciunt, de corpore, quod ante alia tria memorat inventum, suppeditat verba: Cum res tam gloriosa et ostensa pluribus illorum,.... tota civitas statim infremuit, clamantes, se malle mori, quam tanto thesauro, tanto patrono privari. Erant etiam inter eos, qui corpus inventum, ipsum esse sanctum Gereonem, dicebant, propter habitus venustatem et corporis formositatem. Ita tantummodo Rudolphus, nec, etsi post de corpore illo in Epistola, de qua hic, serie continuo loquatur, usquam id S. Gereonis appellat, etsi interim, ut id faceret, subinde etiam exegisse instituti ejus ratio videatur.

que hic

28 Fuisse quidem, de quo hic nobis sermo, corpus pro vero S. Gereonis corpore tum de ecclesie Gereonæe canonicis, tum a plebe universa habitum, Vitæ Norbertinæ scriptor per verba, supra huc transcripta, indicare videtur; verum, e Coloniensibus civibus quosdam dumtaxat, qui corpus inventum ipsum esse sanctum Gereonem, dicebant, exstitisse, Rudolphi abbatis, qui, ut dicit, hic potiorem, quam S. Norberti biographus, fidem meretur, proxime recitata verba luculentissime produnt. Nec indicium, quo hic, quod primum e quatuor dictis corporibus fuit inventum, pro S. Gereonis corpore habuisse Colonienses, supra huc transcriptis verbis tradit, fuit hujusmodi, ut hosce ab errandi periculo potuerit præstare immunes. Etsi enim, ut Rudolphus in Epistola edenda num. 5 docet, e Martyris, qui primo fuit repertus, capite mentum dumtaxat exstiterit residuum, isque adeo,

capitis parte, quæ supra mentum exstat, D
amputata, verosimiliter fuisset occisus, exstitisse tamen, quod primo e quatuor dictis corporibus fuit inventum, S. Gereonis corpus, minime certum evadit ex eo, quod, ut verbis, proxime huc transcriptis, S. Norberti biographus indicat, quæpiam antiqua scriptoris hujus ætate seu Martyrum nostrorum aut saltem S. Gereonis Acta, seu qualicumque monumenta alia exstiterint, in quibus, hunc Sanctum nostrum ita etiam fuisse occisum, legebatur.

in medium

29 Ea sedet sententia, quod, quo tempore, qua fide et a quo illa seu Acta seu monumenta scripta essent, exploratum haud habeatur, dubitarique adeo non immerito possit, an, quod de modo, quo S. Gereon fuerit occisus, memorarunt, veritati fuerint consonum. Gereonem quidem, capitis parte, qua, quod primo e quatuor dictis corporibus fuit repertum, carebat, amputata, fuisse occisum, Colonienses, credidisse, illamque etiam penes sese, priusquam id reperiretur, habuisse, S. Norberti biographus proxime huc transcriptis verbis etiam indicat; verum quid certi queat hinc concludi? Iisdem verbis, sacrum, de quo hic agimus, corpus, pulsajam nocte, mane fuisse inventum, etiam tradit, cumque sic certo, uti ex Rudolpho, qui rei interfuit eamque noctis tempore gestam, diserte scribit, nemo non statuet, a veritate aberret, dubitari haud prorsus immerito potest, an pariter, dum, quod dicit, de Coloniensibus insinuat a vero haud deviet, maxime cum id neque Rudolphus, neque ullus scriptor alius vel utcumque insinuet. Nec, etsi secus foret, ac Gereonem, abscissa sibi, quæ, priusquam corpus illud Coloniae reperiretur, penes Colonienses exstiterit, capitis parte, occubuisse, omnino haberetur compertum, recte hinc, S. Gereonis certo exstitisse idem corpus, concludas.

E

30 Quid ni enim factum esse queat, ut unus alterve aut etiam plures S. Gereonis Socii fuerint, uti hic, capitis parte, quæ supra mentum exstat, sibi amputata, necati? Certe Martyrem anonymum, cujus supra in Comment. præc. num. 51 et seq. memini, fuisse etiam in purpura et calceis, amputata summitate capitis, apud Sanctenses inventum, Gelenius in ecclesie Coloniensis Fastis sacris ad XVI Aprilis diem affirmat; cum autem hæc ita habeant, sitque adeo, an aliqui pariter S. Gereonis Socii haud fuerint, summitate capitis seu parte, quæ supra mentum exstat, abscissa, necati, omnino incertum, dubium enimvero manere necesse est, uniusne ex his, an S. Gereonis exstiterit corpus, quod absque capitis summitate seu parte, quæ supra mentum exstat, Coloniae Agrippinæ una cum tribus aliis anno 1121 fuit inventum. Hinc porro et ex aliis jam dictis consequitur, ut indicium, quo il pro S. Gereonis corpore a Coloniensibus agnatum fuisse, laudatus biographus scribit, nequaquam hosce, quod hic probandum erat, potuerit præstare ab errandi periculo immunes. Et vero an Colonienses, ut corpus, sine capitis summitate seu vertice in S. Gereonis ecclesia inventum, pro Sancti hujus corpore haberent, fuerint reipsa indicio illo inducti, mihi etiam dubium vel ex eo apparet, quod in nuspam in Epistola edenda Rudolphus affirmet, etsi interim in hac num. 9 aliud, quo idem corpus a nonnullis fuerit S. Gereonis creditum, indicium assignet. Ac de hoc quidem sermonem

adducuntur, revocari potest in dubium,

F

A sermonem adhuc infra instituan : ast, priusquam id faciam, aliud adhuc, quod ad institutum nostrum hic etiam facit, præmitto.

nec res vel e
revelatione,
utpote S. Nor-
berto

31 Joannes le Paige Bibl. Præmonst. part. 1, quæ anno 1683 Parisiis prodit, lib. 2, cap. 15 de S. Norberto, Coloniam Agrippinam, quo sibi ibidem compararet Sanctorum reliquias, profecto, sic scribit. Sequenti item nocte, quæ erat dæcima tertia Octobris anni 1121, cum in monasterio, sancto Gereoni martyri sacro, pernoctaret, orationique ardentius insisteret, divinitus ei revelatum fuit sancti Gereonis sepulchrum, prius ignotum. Itaque, exorta aurora, in illius ecclesiæ medio versus meridiem, ubi nullum sepulchri apparebat vestigium, fodi jussit, quo in loco corpus sancti Gereonis martyris,.... quod eo usque latuerat, integrum intactumque, præter partem capitis, quæ in eadem ecclesia a multis retro sæculis (de re hac videjam dicta) seorsim honorifice asservabatur, adhuc veste contextum militari repertum est. Quod si itaque scriptori huic sit credendum, S. Norbertus locum, quo S. Gereon jacebat sepultus, divina revelatione anno 1121 didicerit, corpusque adeo, quod tum in eo, terra effossa, repertum fuisse, ait, quodque certe a corpore, ante tria alia eodem anno, uti e jam dictis Rudolphus docet, Colonix Agrippinæ invento, haud fuerit diversum, S. Gereonis indubie exstiterit.

haud satis
fundate, ut
probatur, at-
tributa,

32 Verum Rudolphus nullum omnino verbum, quo, S. Gereonis sepulchrum divina revelatione innotuisse S. Norberto, vel utcumque insinuet, in Epistola hic ad calcem edenda, suppeditat; quod autem ad S. Norberti biographum spectat, hic quidem, Rudolpho ætate haud multum inferior, de S. Norberto ait : In medio monasterio, ubi nullum alicujus sepulchri patebat vestigium, effodi præcepit : ubi corpus integrum absque cerebro repertum est, honorifice et cum omni diligentia collocatum; verum id, quod his verbis asserit, fieri quoque absque omni divina revelatione potuisse, nemo non videt. Nec quidquam etiam alimde, quod rem revelatione gestam probet, occurrit. Trithemius quidem in Chronico Hirsaugiensi, quod anno 1514 absolvit, tom. 1, typis monasterii S. Galli anno 1690 in lucem emisso, pag. 378

C de S. Norberto sic scribit : Servus Dei, nocte sequenti pernoctans in ecclesia S. Gereonis in eadem civitate Coloniensi, orationi suo more intentus, divina meruit consolatione recreari. Nam, mane facta, in medio ecclesiæ, ubi nullum penitus sepulture apparuit signum, terram jussit effodi, et corpus ejusdem martyris S. Gereonis, dempta capitis parte, integrum reperit, quod cum ingenti gaudio populi levans de terra particulam precibus obtinuit, quam Præmonstrato dedit; verum nec hisce verbis S. Norbertus locum, quo S. Gereon jacebat sepultus, divina revelatione didicisse aperte traditur; etsi autem iis, in corpore, de quo sermo fit, inventionem divini aliquid supra nature cursum intervenisse, utcumque indicari videatur, hincque fortassis sit factum, ut et, S. Gereonis sepulchrum S. Norberto divinitus innotuisse, supra laudatus Bibliothecæ Præmonstratensis auctor, ut mox docui, scripserit, et, ejusdem S. Gereonis ac Sociorum corpora divino monitu detexisse S. Norbertum, Miræus, qui Trithemium etiam laudat, in Fastis Belgii Octobris Tomus V.

cis et Burgundicis pag. 587 exaravit, Trithemius tamen sec. demum xv ac seq. initio, ut jam indicavi, floruit.

33 Quod cum ita sit, ac proin tribus amplius sæculis a corpore, de quo hic loquimur, inventionem seu anno 1121 abfuerit, enimvero, etiamsi, S. Gereonis sepulchrum divinitus fuisse S. Norberto revelatum, disertissime etiam, quod tamen non facit, assereret, fidem sibi hac in re integram mereri sola sua auctoritate haud posset, hacque adeo Miræus et Bibliothecæ Præmonstratensis auctor moveri haud debuere, ut vel in corpore, de quo agimus, inventionem supra naturam aliquid intervenisse, vel S. Gereonis sepulchrum Norberto divina revelatione innotuisse, inducerent in animum. Hinc porro jam consequitur, ut sane, an revelatio hujusmodi S. Norberto obtigerit, sit admodum dubium, utque proinde hac dubitatio altera, qua, an corpus, quod primo e quatuor supra dictis Colonix Agrippinæ fuit inventum, S. Gereonis exstiterit, non nemo forsitan ob rationes supra adductas adhuc ambiget, minime auferatur. Verum, an nihil tandem, quo, S. Gereonis exstiterit corpus illud, certum efficiatur, potest adduci? Quosdam propter habitus venustatem et corporis formositatem, dixisse seu judicasse, corpus, quod primo e quatuor supra memoratis fuerat inventum, S. Gereonis esse, Rudolphus in Epistola edenda num. 9 affirmat; verum nihil omnino adjungit, quo illorum sibi probatum fuisse hac in re judicium, insinuet, nec facile futurum puto, ut id apud illos æquos rerum æstimatores alios approbationem inveniat.

34 Certe illam habitus venustatem, corporis, que formositatem, quas in corpore, ante alia tria invento, eluxisse, Rudolphus docet, pro indubitato, quo id S. Gereonis credi tuto potuerit, indicio haud habuit Marteneus. Ita opinor, quod, quamvis hic scriptor jam sæpe memoratam Rudolphi Epistolam in Veterum Scriptorum Collectione, a se vulgata, tom. vi, col. 1015 et quinque seqq. exhibeat, dubitari que adeo, an eam sedulo expenderit, haud queat, ipsemet nihilominus, an corpus, quod ante tria alia inventum in illa narretur, S. Gereonis exstiterit, ambigendum existimavit, uti vel e titulo, quem eidem Epistolæ præstitit, apparet. Etenim in hoc Martyrem, cujus corpus illud fuit, legionis Thebeorum Militem, nomine ejus non expresso, dumtaxat appellat, eumque haud dubie Gereonis nomine fuisset distincturus, si Sancti hujus exstiterit idem corpus, indubitanter credidisset. Ut, quod dico, palam fiat, verba, quibus titulus ille concipitur, huc transcribo. Sic habent : Acta translationis sancti unius Militis legionis Thebeorum, auctore Rodulfo, abbate S. Pantaleonis Coloniensis. Talis est, quem dixi, titulus; ut sane inventum, de quo nobis hic sermo, corpus pro S. Gereonis corpore Marteneus haud habuerit, aut saltem, an Sancti hujus esset, dubitarit.

35 At contra Surius, seu habitus venustate corporisque formositate, quas Rudolphus memorat, seu supra exposito, quod S. Norberti biographus assignat, indicio, seu aliis denique rationibus impulsus, S. Gereonis esse idem corpus, indubitanter existimavit. Id scilicet suadet pariter titulus, Rudolphi Epistolæ, abs illo ad xxiv, qua hanc, quod tunc S. Gereonis trans-

AUCTORE
C. B.

vel ex indicio,
per Radul-
phum proposi-
to, certa eva-
dit:

E

etsi autem eti-
am nec pro in-
dubitata habeat-
ur a Marteneo,

F

Colonienses ta-
men jam dudum
opinati viden-
tur contra-
rium,

AUCTORE
C. B.

latio celebretur, in suo de Sanctis Opere exhibet, Novembris diem præfixus, hisque verbis conceptus: Inventio et translatio clarissimi martyris S. Gereonis, a Rudolpho, abbate sancti Trudonis, conscripta. Nec tantum is scriptor, qui, plurimis editis Sanctorum Actis clarus, Cartusie Coloniensis exstitit alumnus, sed et universi a multis retro seculis Colonienses ita opinati fuisse videntur. Certe omnes, nec numero paucæ, apud hosce ecclesie, quibuscum corporis illius partes seu particulæ communicatæ fuerunt, constanter hasce, veluti indubitatas S. Gereonis reliquias, veneratæ sunt, ac porro, uti e Gelenio de Colon. Agrippinensis Magnitudine colligere fas est, venerari hodieque pergunt. Quare, etsi quidem etiam, an sacræ istæ exuvie S. Gereonis sint, in dubium, uti e jam dictis consequitur, revocari queat, neutiquam tamen, quod, eas S. Gereonis non esse, certum equidem non sit, Coloniensium hac in re fidem veluti certo falsam sugillare ausim, eamque adeo inviolatam relinquens, ad alia modo, quæ corporis, de quo jam abunde actum, inventionem proxime sunt secula, orationem converto.

B
corporisque
illius, quod
elevatum ma-
xima cum so-
lennitate fuit,

36 Cum post noctem, qua, ut vidimus, quatuor Martyrum corpora fuerant inventa, jam dies esset exorta, resque ista populo innotuisset, ad Gereonæam ecclesiam undequaque concurrunt, nonnullisque, quod primo e quatuor illis corporibus fuerat repertum, S. Gereonis esse, clamantibus, omnibusque, id S. Norberto haud dandum, contententibus, a dignitate et ordine eminentioribus, quo tumultus compe-scatur, contentio seu lis, inde exorta, ad Fredericum archiepiscopum, qui tum ecclesie Coloniensi præerat, componenda remittitur, intereaque, dum hujus expectatur adventus, sepulcrum, in quo sacrum illud pignus fuerat repertum, lapide obvoluto, clauditur, cumque iterum deinde, postquam memoratus antistes Coloniæ Agrippinam advenerat, xxiv Novembris die fuisset apertum, sacræ exuvie e sarcophago summa cum reverentia extrahuntur, cumque frustatim, ut fieri potuit, collectæ binisque hunc in finem paratis scriniis fuissent inclusæ, hæc ambo, nulla interea archiepiscopo aliisque, quo Martyri exstruatur lipsanotheca seu feretrum, offerentibus, elevantur, solenni supplicatione circumferuntur, altari in media ecclesia imponuntur, totaque, qua hæc fiunt, solennitas Missa de sanctæ legionis Thebææ Martyribus, per Rodolphum abbatem, Epistolæ edendæ auctorem, verba etiam, dum illa durat, de iisdem sanctis Martyribus ad populum faciente archiepiscopo, cantata, tandem absolvitur. Qui hæc omnia gesta sint, Rudolphus in Epistola illa num. 9 et seqq. diffusius exponit, lectoremque idcirco, qui ampliore eorumdem notitiam desiderat, ad illum remittens, modo, quæ tum fuerit sacrarum illarum reliquiarum seu corporis antea alia, ut supra vidimus, inventi, pars cum S. Norberto communicata, examinare aggredior.

C
pars quæpiam
quæ nec tam
magna, quam
a le Paige,

37 S. Norberti biographus post verba, num. 25 et seq. huc transcripta, ita proseguitur: Susceptum est itaque corpus sanctum, ut digne debuit, et elevatum; parsque inde Viro Dei (S. Norberto nempe) data est: quod reliquum fuit, magnifice a clero et populo repositum est. Ita ille, qui, cum deinde, S. Norbertum, assumptis haud diu post, quas Coloniæ Agrippinæ acquisierat, sacris reliquiis, Floressiam con-

cessisse, indeque, jam instante Nativitatis Dominicæ festo, Præmonstratum festinasse, etiam narret, hinc quidem, haud diu post xxiv Novembris diem, qua corpus, ante tria alia xlii Octobris inventum, anno 1121 Coloniæ, ut vidimus, fuerat elevatum, fuisse hujus, quam in textu mox dato memorat, partem cum Sancto illo communicatam, recte intelligitur; verum, cum de parte illa generatim duntaxat, nullo omnino, e quo vel utcumque distinctam ejus notitiam acquiras, verbo adjecto, loquatur, magnane, an parva exstiterit, evadit ambiguum. Si Trithemius recte scribat, pars illa, utpote quam duntaxat particulæ nomine distinguit, haud admodum magna exstiterit; ast, si iis contra, quæ Bibliothecæ Præmonstratensis part. 1, lib. 2, cap. 15 supra laudatus le Paige scribit, adhibenda sit fides, secus erit censendum. Is enim scriptor, postquam corporis, de qua supra, inventionem per verba jam ante huc transcripta aliaque nonnulla hisce subjecta ibidem narravit, mox subjungit: Die postmodum xxiv Novembris sequentis, archiepiscopo presente et infinita populi, cleri, monachorum et abbatum turba,..... invicti Militis Christi (S. Gereonis videlicet) corpus cum ingenti totius cleri populique Coloniensis læticia et acclamatione de terra sublato, major pars Viro sancto data, et, quod reliquum fuit, magnifice a clero et populo in theca repositum est.

38 Verum, hinc Trithemio, an contra Bibliothecæ Præmonstratensis auctore est standum? Cum prior e duobus hisce scriptoribus loco supra cit. de S. Norberto scribat, Particulam (corporis S. Gereonis) precibus obtinuit, quam Præmonstrato dedit, is verosimiliter haud alias S. Gereonis reliquias, cum S. Norberto communicatas, quam quas hic Præmonstrati deposuit, cognovit, hincque, cum eas, quas ibidem ætate sua asservari audierat, exiguas esse, intellexisset, verosimiliter etiam particulæ tantummodo nomine distinguerit partem, quam sibi e corpore, Coloniæ Agrippinæ anno 1121 ante tria alia invento, S. Norbertus impetravit. At vero hic Sanctus, qui, quemadmodum post videbimus, jam quæpiam Coloniæ S. Gereonis reliquias, priusquam corpus illud ibidem inveniretur, acquisierat, non omnes, quas deinde ex hoc et ex aliis Sociorum S. Gereonis corporibus accepit, Præmonstrati, sed partim tantummodo ibidem, partim Floressiæ deposuit. Miræus in Fastis Belg. et Burg. pag. 587 sic scribit: S. Gereonis ac Sociorum corpora in dicta basilica (a S. Gereone nuncupata) humi defossa jacuerunt usque ad annum Christi 1121, quo Norbertus, Ord. Præmonstratensis fundator, divi-nomitu ea detexit, utque per Fredericum I. archiepiscopum Coloniensem, de terra levarentur, effecit, ut Trithemius in Chronico Hirsaugiensi, et nos in Chronico Præmonstratensi explicuimus.

39 Ejusdem S. Gereonis et aliorum Martyrum Thebæorum reliquias, a dicto archiepiscopo acceptas, Norbertus partim Floressiæ in diocesi Namurensi, partim Præmonstrati in diocesi Laudunensi deposuit; quæ hodieque reverenter utroque in loco asservantur. Ita ille. Et vero, ex acceptis Coloniæ reliquiis nominatim etiam eas, quæ S. Gereonis a pluribus creditæ fuerunt, a S. Norberto non tantum Præmonstrati, sed et Floressiæ fuisse depositas, argumento est tum reliquiarum, quæ in monasterio Floressiensi asservatæ olim fuere ac porro hodieque,

nec tam parva,
quam a Tri-
themio asseri-
tur

F

verosimiliter,
uti hic adducta
suadent,

A dieque, ni fallor, asservantur, Catalogus, Hierogazophylacio Belgio a Rayssio insertus, tum etiam, quæ Operis nostri tom. 1 Junii pag. 835 legitur, Annotatio, Vitæ Norbertinæ verbis, quibus ibidem de reliquiarum theca, a S. Norberto Floressiæ deposita, num. 49 sermo fit, subjecta. In dicto enim Catalogo a Rayssio duo recensentur S. Gereonis brachia, a S. Norberto, ut additur, anno 1121 una cum undecim millium Virginum quatuor capitibus Floressiam allata; etsi autem, quam mox memoravi, Annotatio hisce dumtaxat concipiatur verbis, Sunt ibidem (Floressiæ nimirum) reliquiæ ex præscriptis Sanctis, et potissimum brachium S. Gereonis, thecæ auro obductæ decenter inclusum, sicque unius tantummodo, quod Floressiæ existat, S. Gereonis brachii mentio ab Annotationis auctore instituitur, id tamen ne alioquin, quod omnino vetat ratio, auctores, qui se inter conciliari facile queunt, colliduntur, verosimiliter dumtaxat fit, quod duo a Rayssio memorata brachia seu duorum brachiorum ossa uni eidemque lipsanotheçæ, auro obductæ, quæ unum tantummodo brachium refert, sint inclusa.

B 40 Ut ut sit, consecrarium equidem e jam dictis fit, ut verosimiliter S. Norbertus nec partes seu reliquias omnes, quas e corpore, Coloniae Agrippinæ ante tria alia invento, impetravit, Præmonstrati deposuerit, nec eas particulæ dumtaxat, quam is Sanctus ibidem locavit, appellatione Trithemius recte distinguat; quod autem ab Bibl. Præmonst. auctorem, qui contra, uti ex ejus supra recitatis verbis liquet, majorem corporis, Coloniae Agrippinæ ante tria alia anno 1121 inventi, partem S. Norberto datam tum fuisse, docet, jam spectat, nec illi hac in re assentiendum apparet. Ita nimirum suadet tum hic omni exceptione major Rodulphi, omnem prorsus Martyris inventi carnem ossaque, exceptis tantummodo paucis de majoribus, in cinerem fuisse resoluta, in Epistola edenda num. 6 asseverantis idque ipsum num. 14 adhuc confirmantis, auctoritas, tum ingens ecclesiarum, quæ S. Gereonis seu Martyris, Coloniae Agrippinæ ante tres alios anno 1121 inventi, reliquiis gloriantur, vel in sola Coloniensi urbe multitudo, haud modico aliarum etiam, quæ extra Coloniā sunt ac a sese quoque Martyris illius sacras possideri eorum affirmant, ecclesiarum numero aucta; ut vel hinc, majorem Martyris ejusdem partem S. Norberto fuisse, statim atque hic fuerat inventus, concessam, fit sane creditu perquam difficile. Accedit, id absque vade antiquiori asseverari a solo laudato Bibliothecæ Præmonstratensis auctore, qui cum a re, quam gestam sic commemorat, quinque amplius seculis abfuerit, eam enim vero sua auctoritate certam haud efficit.

C 41 Verum duo alia, quæ corporis, de quo jam actum, inventionem secuta proxime sunt hinc, que adeo, priusquam § huic finem imponam, recenseri adhuc debent, vel omnino sunt certa vel saltem vero admodum similia; alterum est, apud Colonienses, ut xxiv Novembris dies, qua præfati Martyris seu, ut credebant, S. Gereonis translatio fuerat peracta, quotannis habetur solennis, fuisse institutum, alterum vero, Martyris ejusdem reliquiarum partem, Rodolpho abbate intercedente, obtentam, fuisse ad Trudonense in Hasbania monasterium transmissam. Ac primum quidem, quod hodieque, ut Colonienses apud Gelenium ad dictum Novem-

bris diem Fasti sacri, Coloniensiaque, quæ penes nos exstant, Breviaria fidem faciunt, locum obtinet, eo ipso anno, qui dicti Martyris inventionem ac translationem supra memoratam proxime exceperit, initium verosimillime accepisse, suadet antiqua ecclesiarum, qua, quos penes sese invenerant ac de terra levarant, Sanctorum translationes quotannis celebrare solenne habebant, consuetudo; quod autem ad secundum spectat, id certe ante annum 1124 evenit. Ac ex eo sane hæc liquet assertio, quod Rudolphus, cum Epistolam hic edendam, sub cuius finem Trudonopolitani, ad quos hanc dabit, monasterii monachos de dicti Martyris reliquiis, a sese ad illos missis, admonuit, conscriberet, adhuc prope Coloniā in S. Pantaleonis, ut ipsemet in eadem Epistola num. 18 indicat, abbatia versaretur, hæcque, ut Gallicæ Christianæ auctæ Scriptores tom 3, col. 739 docent, anno 1123 relicta, ad Trudonopolitanam, recuperata, quam antea habuerat, hujus præfectura, sit reversus.

42 Ast quanto quidem ante annum 1124 temporis spatio res evenit? Cum certe ante anni 1121 diem xxiv Novembris, qua, ut vidimus, dicti Martyris reliquiæ de terra primum levate ac translatae fuerunt, locum ea haud habuerit, Epistolaque edenda, qua de hisce Trudonopolim missis agitur, xviii Kalendas Octobris seu xiv Septembris die data notetur, consecrarium fit, ut, cum præterea certo ante annum 1124, uti e jam dictis constat, missæ eo fuerint sacræ, de quibus agimus, reliquiæ, id indubie illo temporis spatio, quod inter anni 1121 vigesimam quartam Novembris, et anni 1123 decimam quartam Septembris diem intercessit, contigerit, remque vel postremo hoc anno vel proxime prægresso potius, quam anno 1121 gestam, idcirco induco id animum, quod, priusquam fieret, nonnihil temporis post reliquiarum earundem translationem, anno, ut dictum, 1121, vigesima quarta Novembris die factam, fuisse elapsam, in Epistola edenda num. 16 Rudolphus insinuet; qui cum ibidem, quales fuerint, quas Trudonopolim miserit, reliquiæ, etiam exponat, lectorem, id scire avidum, eo remitto, et, omnibus modo, quæ instituti mei ratio hic exigebat, peractis, § huic finem impono.

AUCTORE
C. B.

ad Trudonense
monasterium
anno 1122 aut
1125 fuit
transmissa.

§ IV. Alia, quæ præterea ad S. Gereonis ejusque Sociorum, ac nominatim, qui hisce annumerantur, Theophili, Cratonis, Vitalis et Bertuliani cultum et reliquias spectant, proponuntur, ac, ubi id res exigit, examinantur.

Nullam fere in Belgio etiam hodierno illustriorem, quæ S. Gereonis ejusque Sociorum reliquiis decorata non sit, reperiri ecclesiam, Bucherius Belgii Romani lib. vii, cap. 5, num. xi affirmat. Nec plurimæ tantum Belgii

S. Gereonis,
cujus et Socio-
rum aliquot
sacræ in variis

AUCTORE
C. B.

gii tam antiqui, quam hodierni, quæ Colonia Agrippina haud admodum procul absunt, ecclesie honore illo ac prærogativa gaudent, verum etiam aliæ, in aliis regionibus sitæ longissimeque a civitate illa remotæ. Id ex hic dicendis, cum primum de reliquiis potissimum, quæ S. Gereonis creduntur ac in diversis tum Coloniensis, tum variarum Belgii seu hodierni seu antiqui civitatum ecclesiis honorifice servantur, tractaro, evadet perspicuum. A locis sacris, in ipsamet Coloniensi urbe aut in ejus vicinia sitis, quæ sacras S. Gereonis ejusve Sociorum eamias possident, duco initium; ut autem nonnullorum saltem ex his (omnia enim et singula recensere nimis longum foret) enumerationem paucis expediam, collegiata ibidem S. Gereonis ecclesia ossa seu qualescumque corporis partes, quæ pro hujus Sancti nostri corpore habentur, caputque item aut hujus saltem ob infra dicenda partem, hermæ argenteo inclusam, abbatialis SS. Nicolai et Medardi in Brawiler ecclesia S. Gereonis brachium aut hujus saltem partem, brachio argenteo insertam, ecclesia S. Agnetis duorum S. Gereonis Sociorum capita, Sanctimonialium Ordinis Cisterciensis monasterium, quod B. M. V. Hortus vocatur, unius e S. Gereonis Sociis capitis partem, Sanctimonialium tertiæ Regulæ S. Francisci monasterium, cui nomen B. M. Virginis in Bethlehem inditum, quatuor capita ex societate militum S. Gereonis, ac denique Batavicum SS. Willibrordi et Bonifacii collegium quinque Sociorum S. Gereonis capita in sacro suo, ut vocatur, thesauro reverenter aservant.

non tantum,
quæ, ut fertur,

43 Ita videlicet de Coloniæ Agrippinensis Magnitudine pagg. 261, 262, 388, 521, 543, 587, 616 et 617 docet Gelenius, Constantii præterea, quem legionis Thebæe martyrem facit, et sic, ut nonnulli putant, S. Gereonis Sociis annumerat, Coloniæ Agrippinæ apud Augustinianos, alteriusque item ex ejusdem Sancti nostri contubernio martyris, quem Theophilum nuncupat, in collegiata ibidem S. Georgii ecclesia reliquias asservari, in eodem Opere pag. 321 et 491 affirmans. Verum de priori e duobus hisce Martyribus, quem etiam in sacris ecclesiæ Colon. Fastis xxi Martii die, Prætermisissis idcirco in Opere nostro tunc insertum, commemorat, censendum quid sit, ex iis, quæ ibidem tom. vi Septembris pag. 918, num. 99 et seq. dicta sunt hincque pro insertis haberi velim, haud inepte statueris; quod autem ad posteriorem, quem hodie in iisdem Fastis laudatus Gelenius recenset centurionemque etiam ac præcipuum e societate Gereonæ militem appellat, nihil omnino, in quo vel hujusmodi, quibus hunc Sanctum condecorat, titulos, vel ipsummet, quo eum vocat, Theophili nomen fundare queam, uspiam reperio, hincque, ut illos fictitios, sic hoc Martyri anonymo, cujus fuerant collegiata S. Georgii ecclesiæ reliquias datæ nomenque latebat, pro arbitrio fuisse impositum, opinor, etsi interim, quin hæc pro veris ac genuinis Martyris reliquiis sint habendæ, dubitandum haud rear.

horum partim
patrocinio ob-
sidiione ali-
quando

44 Porro, cum pariter, quin S. Gereon ejusque Socii in omnibus, in quibus sacræ eorum eamias Coloniæ Agrippinæ reperiuntur, ecclesiis præcipue colantur, dubitandum haud sit, vel e sola harum, jam memorata multitudine insignem plane, quo ibidem gaudent, cultum esse, sit perspicuum. Neque, vero, quod et hunc au-

gere potuerit, Coloniensibus, qui præterea eosdem Sanctos nostros singularium Patronorum loco habent, suum hi semper, si scriptoribus nonnullis fides adhibenda sit, auxilium, cum necessitas premeret, deesse sunt passi. Res e jam dicendis patescet. Coloniæ Agrippinam, cum anno 1268 aut, ut alii volunt, 1269 arcta obsidione esset circumdata, periculo inde imminente per apparitionem, qua S. Gereon ejusque Socii una cum SS. Mauris ac aliis civitatis illius sanctis Tutelaribus terrere hostes, fugamque, soluta obsidione, arripere compulere, prodigiose fuisse ereptam, Crombachius Ursulanæ Hist. tom. 2, lib. 10, cap. 6 e Bredebachio et Scultingio, in margine a sese citatis, memoriæ prodit. Ac Coloniæ quidem alterutro e dictis annis obsessam aut saltem subitanea hostium irruptione, tempore nocturno facta, præsentissimo periculo fuisse expositam, duorum Chronicorum, quorum aliorum Magnum Belgicum, alterum, a Meibomio tom. 1 Rerum Germanicarum editum, Marcanum vocatur, auctores, Trithemius in Annal. Hirsaugiens. tom. 2, pag. 15 et seqq., Gallie Christ. auctæ Scriptores tom. 3, col. 694 alique non pauci narrant; verum non omnes cælestis, qua periculum illud fuerit discussum, apparitionis meminere; cum autem id ita sit, habuerint, an non, ea locum, foret hic examinandum.

45 Ast cum eadem et, quæ secuta est, urbis Coloniensis liberatione narrata, sequentia isthæc verba, Exstat in mœnibus civitas (Coloniensis nempe) in lapide excisa rei gestæ series; soletque senatus Coloniensis in hujus cælestis beneficii memoriam, et gratiarum actionem ipso SS. Maurorum festo xv Octob. decem prægrandes cereos basilicæ S. Gereonis dono transmittere, qui in crypta SS. Maurorum tunc xv horis lucere conspiciuntur, quod ea nocte, quæ festum Maurorum præcurrit, id e creditur visum apparuisse, Crombachius loco cit. mox subiungat, ex pedre mihi videtur, ut de dicta apparitione, in qua SS. Mauri non minus, quam S. Gereon ejusque Socii partem habuerint, non hodie, sed xv, qua, ut is scriptor ait, illius quotannis memoria Coloniæ Agrippinæ recolitur, Octobris die, memoratis Mauris sacra, agatur. Quare eo, quod diu, examinandum remitto, suspectumque interim a prodigiosum illum eventum haberi, in antecessum declarans, varia modo, quibus in Belgio hodierno S. Gereonis ejusque Sociorum reliquiæ servantur, loca sacra recenseo.

46 Hæc inter primo loco Regularium S. Augustini canonicorum Cameraci S. Auberti cœnobium, quod, quemadmodum Rayssius in Hierogazophylacio Belgico pag. 81 testatur, unius e S. Gereonis Sociis caput, Gremblacensisque in Brabantia abbatia, quæ præter unius e S. Gereonis Sociis capitis partem integrum fere etiam, ut ibidem idem Rayssius pag. 324 pariter testatur, alterius ex ejusdem S. Gereonis Sociis corpus possidet, hic mihi occurrunt. Hisce porro duobus locis sacris præter collegiatam S. Amati apud Duacenses ecclesiam, Parcensemque prope Lovanium abbatiam, quibus ambabus generalim dumtaxat Sociorum S. Gereonis reliquias, speciali harum notitia haud adjuncta, laudatus Rayssius in Hierogazophylacio pagg. 41 et 403 adscribit. Floressense in comitatu Namurcensi cœnobium et Ultrajectina S. Joannis ecclesia accedunt. Ac illud quidem duo S. Gereonis brachia, ut jam supra ex eodem Rayssio vidimus,

fuerit liberata,
civitatis Colo-
niensis,sed et Belgii
hodierni eccle-
siis reliquiæ re-
periuntur.

A vidimus, in Cimeliario suo asservat; quod autem ad proximam dictam ecclesiam spectat, hæc quidem, utpote ad eum, qui Operis nostri tom. 7 Septembris pag. 258, num. 56 exponitur, statum modo redacta, S. Gereonis aut Sociorum ejus reliquias certe haud possidet; verum idcirco hic a me memoratur, quod saltem harum parte decorata olim fuerit, ac tum etiam, uti ex ibidem in Opere nostro dictis et hodierno Usuardi apud Sollerium Matric-*Cartus Ultraject.* Auctario intelligitur, S. Gereonem cultu seu festo annuo honoravit. Ad alia modo, extra Belgium hodiernum sita vel ad hoc saltem haud spectantia, quæ S. Gereonis ejusve Sociorum sacris exuviis pariter gloriantur, loca sacra accedo.

duo per has
Socii Leodii
sub Vitalis et
Cratonis, qui-
bus et tertius

47 Fisenus in ecclesie Leodiensis Floribus hodie sic scribit: Triumphalis est hic dies pluribus in nostra diocesi locis in eorum Martyrum honorem, qui e legione Thebæorum cum S. Gereone duce suo religiosissime dimicantes, invicta fortitudine cadendo eternam triumpho gloriam consecuti sunt. Asservatur et in veneratione Leodii est ad S. Laurentii Craton, ipsius Gereonis frater et signifer, cum Vitale Commilitone. Alius eorum socius ad S. Jacobi colitur, Gemblacique alius, ambo anonymi. Multis præterea locis nobiles sacrarum reliquiarum portiones in honore sunt. De S. Vitale, qui in Fastis sacris antiquis passim nominari videtur post S. Innocentium, in Opere nostro ad XXII Septembris diem pag. 907 paucis est actum; verum a Vitale is hoc Vitalis, a Fisenus verbis jam datis memoratus, certissime, utpote qui non S. Innocentii aliorumque cum hoc pro fide occisorum, sed S. Gereonis socius existit, est diversus. Fisenus porro, qui, quem memorat, Vitalem, itemque Cratonem, S. Gereonis, ut ait, signiferum, in celeberrimo S. Laurentii apud Leodium Ordinis S. Benedicti canobio asservari, verbis jam datis prodit, Rayssius in Hierogazophylacio Belgico assentitur, utpote ibidem in sacrarum, quæ in canobio illo asservantur, exuviarum Catalogo corpus integrum sancti Cratonis martyris, fratris et signiferi sancti Gereonis, itemque corpus integrum sancti Vitalis, collegæ sanctorum Gereonis et Sociorum pag. 272 recensens.

C 48 Verum, cum nec inscriptiones sepulcrales, nec ulla alia, quæ e S. Gereonis Sociis duos, quorum alter Vitalis, alter Craton fuerit vocatus, existit testentur, antiqua monumenta inveniantur, duobus anonymis S. Gereonis Sociis, cum horum corpora Coloniae primum inventa aut post inde Leodium fuissent allata, nomina illa pro arbitrio, ut jam supra de Theophili nomine dixi, fuisse imposita, vehementissime suspicor, uti etiam fratris et vexilliferi titulos, quibus Craton afficitur, esse fictitios; neque enim etiam vel quales dici inscriptiones, vel ulla alia documenta antiqua, in quibus hi fundentur, invenio; veterumque pariter testimoniorum defectu fit, ut S. Gereonis Socium, quem per suas reliquias Pontodominarum in Bria sub nomine S. Bertuliani honorari, Castellanus hodie in Additionibus et Correctionibus, quas Mrl. suo Universali adjecit, pag. 985 affirmat, fuisse re ipsa, cum viveret, hoc nomine appellatum, inducere haud queam in animum. Verum, etsi ita comparatus sim, haud tamen etiam, an Sociorum S. Gereonis reliquias, quarum e jam dictis hic martyrologus ac Fisenus meminere, veræ ac genuinæ sint, revocare velim in dubium, plu-

a Castellano
additur, nomi-
nibus, pro ar-
bitrio imposi-
tis, honorantur.

raque adeo hac de re non addens, institutum prosequor.

49 S. Gereonis manus in reliquiarum Metropolitanæ Pragensis ecclesie conscriptione, anno 1368 facta, recensetur, ut videre licet apud Pessinam, qui hanc in ecclesie illius Phosphoro pag. 466 et aliquot seqq. suppeditat, ac deinde in SS. reliquiarum, quæ in eadem Pragensi ecclesia pie asservantur, Indice S. Gereonis brachium, anno 1358 Pragam allatum, magnumque item os de crure et costam etiam numerat; verum cum corporis, anno 1121 Coloniae inventi ac pro S. Gereonis corpore a nonnullis habiti, cujus illæ Sancti hujus reliquias, apud Pessinam memoratæ partes existerint carnem simul et ossa, exceptis paucis de majoribus, in cinerem prorsus, cum id inveniretur, resoluta fuisse, Rudolphus in Epistola edenda num. 6 scribat, certumne sit, an non, quod de S. Gereonis costa ac manu, quæ in Pragensi ecclesia asservantur aut saltem olim asservata fuerint, lectori dijudicandum relinquo; quod autem ad S. Gereonis brachium, quod ibidem quoque ab anno 1358 asservetur, spectat, cum duo S. Gereonis brachia, quæ, ut supra vidimus, Floreffiam S. Norbertus attulit, ibidem adhuc seculo proxime elapso, uti ex Rayssii tunc edito, in quo veluti tum adhuc eo loci exstantia pag. 218 memorantur, Hierogazophylacio Belgico liquet, existerint, enimvero, quo Rayssii et Pessinæ Macedique item, qui et in Ulyssiponensi S. Rochi templo S. Gereonis brachium, militari more armatum, asservari, in Divis orbis Christiani Tutelari-*bus* pag. 396 affirmat, dicta in speciem hic purgantia, utcumque componantur, dicere oportet, aut ambo Floreffensia S. Gereonis brachia, aut saltem horum unum, juxta ac bina alia, quorum alterum Pragæ in Bohemia, alterum Ulyssipone asservetur, integra haud esse, fuisseque adeo, quod brachii duntaxat pars erat, communissimo errore brachium a tribus laudatis scriptoribus appellatum.

50 Idem porro de S. Gereonis capite etiam est dicendum. Idem enim, quod Coloniae Agrippinæ in S. Gereonis ecclesie thesauro asservari a Gelenio de Colon. Agrippinensi Magnit. pag. 262 asservitur ac Assisii deponendum fratri Francisco Bartholi Ordinis Minorum datum fuisse in Henrici, Coloniensis archiepiscopi, quas jam supra num. 24 laudavi, litteris memoratur, in conventu S. Hieronymi Vallis-belle-factæ, territorii Penichii in Lusitania, asservari. Cardoso in Hagiologio Lusitano ad 1 Maii diem affirmat. Verum, cum res ita habeat, quæri hic jam potest, quænam ac qualis sit capitis S. Gereonis pars, quæ in illo Lusitanie conventu asservatur. S. Norberti biographus, jam supra plus semel laudatus, verbis, quæ jam ante ex ejus de rebus, a S. Norberto gestis, lucubratione num. 25 et seq. huc transcripsi, sequentia isthæc de eodem Sancto præmittit: At ille, fratribus suis... indicto jejunio, hoc pretiosum donum (reliquiarum) Deo commendabat, quatenus venerabile patrocinium daret invenire. Nocte vero eadem virgo ex numero undecim millium Virginum, et nomen ipsius virginis, et locus, ubi jaceret, per visionem cuidam designatus est: et crastinum, ex ordine visionis, corpus ibidem quaesitum, integrum repertum est. Quo cum hymnis et laudibus Dei et gratiarum actione suscepto, de reliquiis etiam aliarum virginum, aliorumque quorundam Martyrum, videlicet

AUCTOR
C. B.

alterumque e
brachiis, utut
non integrum,
in Bohemia,

caputque item,
aut hujus sal-
tem quæpiam.

F

AUCTORE
C. B.

videlicet Gereonis, Maurorum, duorum Ewaldorum, duo vascula, in modum feretri, ad effendum ei impleta sunt.

quæ qualis existitisse queat,

51 Cum itaque S. Gereonis reliquiis donatus fuisse S. Norbertus his verbis memoretur, idque, uti hæc cum sequentibus conferenti patescet, ante corporis, quod S. Gereonis æstimatum a nonnullis fuit, inventionem contigerit, enimvero, cum ante hanc Colonia Agrippinæ nullæ S. Gereonis reliquæ, præter verticem seu capitis summitatem, ibidem, si idem S. Norberti biographus per verba, num. 26 recitata, recte scribat, prius etiam, quam corpus illud reperiretur, asservatam, notæ existierint, consecrarium fit, ut vertex ille seu capitis summitas aut hujus saltem pars existierint S. Gereonis reliquæ, quibus donatus fuisse S. Norbertus per verba, proxime recitata, a biographo suo traditur. Jam vero, cum id ita sit, ac S. Norbertus, qui, quas Colonia acceperat, S. Gereonis reliquias partim Præmonstrati, partim Florestæ, ut supra vidimus, deposuit, duo dumtaxat, uti e supra dictis apparet, S. Gereonis brachia, quæ autem pars erant, in posteriori hoc monasterio locavit, consecrarium etiam fit, ut præstatum, qui altera reliquiarum illarum pars erat, verticem seu capitis summitatem aut hujus saltem partem Præmonstrati posuerit. At vero, inquires modo, quorsum hæc? Anne ergo ea capitis S. Gereonis summitas existit Sancti hujus caput, quod in Lusitaniam fuerit transmissum? Etsi hoc, quod eo fuisse translatum, Cardoso, ut jam dixi, memoriæ prodit, fuerit ante, non secus ac illa, Præmonstrati, ut idem scriptor in Comment. infra adhuc laudando ait, depositum, corporis tamen, quod, ut dictum, capitis vertice mutilum, anno 1121 Colonia ante tria alia fuit inventum, existitisse caput illud partem, etiam affirmat; ut proinde, si vera memoret, fieri non possit, ut dicta capitis summitas hujusve pars, ut pote quæ e dictis fuerit præterea S. Norberto prius, quam corpus illud inventiretur, donata, existierit S. Gereonis caput, quod in Lusitaniam translatum, Cardoso scribit.

exponitur,
pars una cum
aliis Sociorum
S. Gereonis reliquiis in Lusitania,

52 Porro, cum res sic habeat, ac e dicto corpore, quod anno 1121 Colonia fuit inventum, solum mentum, ut supra vidimus, fuerit residuum, consecrarium fit, ut, si Cardoso standum sit, hoc ipsum mentum vel totum vel partim, quod proinde et S. Norberto Colonia fuerit concessum, existierit S. Gereonis caput, quod, cum abs illo Præmonstrati fuisset depositum, inde post, altera capitis parte, quam prius etiam, quam dictum corpus inveniretur, idem Sanctus, ut vidimus, impetrarat, ibidem verosimiliter adhuc servata, primo, ut ait Cardoso, in Germaniam, ac dein, cum ibidem in quodam diœcesis Salisburgensis sacella, ad quod fuerat delatum, multis annis servatum jam fuisset, in Portugalliam tandem a Ferdinando, Hungariæ rege, facta sibi ad id a Clemente VII, summo Pontifice, potestate, anno 1532 fuerit dono ad Catharinam reginam transmissum. Ceterum laudatus Cardoso, qui hæc scribit, fuisse quoque a Catharina regina S. Gereonis caput una cum multis Sociorum ejusdem Sancti reliquiis, a laudato Ferdinando rege pariter acceptis, in supra memorato S. Hieronymi Vallis-belle-factæ conventu Maii die, quæ propterea ibidem S. Gereonis ejusque Sociorum memoria quotannis recollitur, depositum, affirmat, mox etiam adjun-

gens Mariam, Emmanuelis regis filiam. scribo minus prelioso, in quo primo S. Gereonis caput seu potius jam dicta hujus pars asservabatur, thecam ex argento artificiosissime factam substituisse, ac per Martyris invicti, ad cujus venerandas reliquias, in sacello, ei sacro, depositas, ingens concursus fit, intercessionem a Deo quamplurima miracula in herniosorum potissimum favorem patrari. Atque hæc quidem, quæ jam dixi, fere omnia laudatus scriptor in Hagiologii sui supra cit. ad 1 Maii diem laterculo tradit, in Comment. vero, huic subnexo, unius etiam e S. Gereonis Sociis caput in Eborensi sanctissimæ Virginis Mariæ de Gratia monasterio servari, affirmat, cumque alia præterea de horum ac S. Gereonis in Lusitania reliquiis dicenda haud occurrant, modo in Hispaniam transeamus.

53 Ibi in regio Escorialensi S. Laurentii monasterio asservari ac in honore esse unam e S. Gereonis tibiis, uniusque itidem e S. Gereonis Sociis caput, docet me in supellectile nostra litteraria existans e Ms. monasterii illius ipsanologio excerptum; qua autem ratione sacræ istæ ac aliorum nonnullorum Sanctorum exuvie eo devenerint, intelligitur ex adjunctis Othonis Truchsesii, S. R. E. Cardinalis de Augusta, qui eas misit, authenticis id testantibus litteris. Hæc adeo, cum sic rem, lectori futuram non integram, præstiturum me putem, integras huc transcribo. *Sequentibus hisce concipiuntur verbis: Otho Truchses de Waldburg, Miseratione divina episcopus Albanensis, S. R. E. Cardinalis de Augusta nuncupatus, universis et singulis, præsentibus litteras conspexit, visuris, lecturis pariter et auditoris, salutem in Domino, et infrascriptorum cognoscere veritatem atque eisdem fidem indubiam adhibere. Quoniam justum est et rationi congruum, veritati testimonium perhibere, notum facimus et præsentibus attestamus, qualiter reverenda et illustris mater domina Justina, ex familia comitum de Lupfen, abbatissa insignis monasterii undecim millium Virginum civitatis Coloniensis, alias ad summam et instantem nostram requisitionem cum consensu religiosarum et illustrium dominarum capituli ejusdem monasterii misit ad nos Dillingam unum caput sanctum ex societate beatissimarum undecim millium Virginum, in dicta Coloniensi civitate martyrio coronatarum, atque reverendum caput S. Undelinæ, reginæ Siciliæ, quæ se eidem almæ undecim M. Virginum societati junxerat: quæ quidam capita sancta accepit ex aurea camera, ut vocant, seu sacrario dicti monasterii, ac illius ecclesiæ, quam B. Helena regina, Constantini Magni imperatoris mater, mirifico opere extruxit, ubi thesaurum sacratissimorum corporum et innumerabilium reliquiarum ejusdem sanctissimæ societatis magna cum veneratione asservantur.*

54 Misit quoque unam sanctam tibiam S. Gereonis, et unum sanctum os ex societate septem fratrum Machabæorum. Præterea etiam reverenda et illustris mater domina comitissa de Reychenstain, abbatissa venerabilis monasterii S. Cæcilie ejusdem civitatis Coloniensis, misit unum sanctum caput ex societate S. Mauricii martyris, et unum sanctum caput ex societate S. Gereonis, quæ capita in dicto monasterio debite et congruenter asservantur. Suprascriptas autem reliquias, ex locis prædictis desumptas ac veras fuisse et esse, nobis suis dictis et scriptis indubiam

ac denique tibia in Hispania,

P

eo und cum unius e S. Gereonis Sociis capite, aliisque

A biam fecerunt fidem atque affirmarunt venerabiles, magnifici et nobiles viri Gottifredus Gropperus junior, cathedralis ecclesiae Colon. canonicus, et collegiatae ecclesiae S. Mariae ad Gradus decanus: Gottifredus Gropperus senior, pater supradicti alterius Gottifredi J. U. doctor, et illustrissimi ducis Clivensis consiliarius; Jacobus Apocellus, J. U. doctor et serenissimi archiducis Ferdinandi consiliarius Cnipontanus, nec non Theodoricus Koch, supradicti monasterii S. Caeciliae capellanus et confessorius. Deinde vero post mortem ultimi abbatis monasterii S. Benedicti in Lorch Augustanae nostrae dioecesis, cum dux Wirtembergensis monasterium illud, ingravescente haeretica labe, occuparet et profanaret, religiosi et devoti viri Erhardus Hanserus, Michael Reichenbachius, Christianus Wolfartus, monachi sacerdotes et professi ejusdem abbatiæ, ad nos ex illo monasterio varias Sanctorum reliquias portaverunt, quas verbo et scripto asseverarunt a gloriosissimo felicis recordationis Romanorum rege, Frederico Secundo, donatas eidem monasterio, quod ipse a fundamentis extruxerat, et amplissimis redditibus dotaverat.

aliorum Sanctorum, ut litteræ hic adductæ fidem faciunt, reliquis

B 55 Inter quas nobis attulerunt duo ossa colligata cum inscriptione SS. Philippi et Jacobi, et pariter unum os S. Bartholomæi App.; quas omnes nominatim et expresse superscriptas sacras reliquias, ad nos, ut supra, transmissas et allatas, cum intelligeremus, Catholicum invictissimumque regem Philippum, dominum nostrum longe colendissimum, novum insignem regium templum in Hispania in loco, vulgo del Escorial vel aliter nuncupato, erigere ac ædificare, ejusque S. C. R. M. gratum jucundumque fore, ejusmodi sacras Sanctorum reliquias habere, quibus juxta suam mirificam pietatem ac religionem dictum ejus templum cohonestare ac insignire posset, pro summa nostra erga prædictam suam Majestatem observantia et devotione, ac gratificandi studio, venerabili et nobis dilecto Patri Aloysio de Mendosa ex Societate Jesu, de facultate et licentia per sanctissimum dominum nostrum Plum PP. V, viva vocis oraculo tam nobis quam ipsi Patri Aloysio super hoc impertita, tradidimus et consignavimus, ut eas ad Hispaniarum partes deferret, et eas portaret, ac nostro nomine suæ S. C. R. Majestati pro novo predicto ipsius templo condecorando, ad Christi fidelium earum partium majoris devotionis excitationem et augmentum offerret, ac reverenter et pie præsentaret. Rogamus itaque et hortamur in Domino omnes Christi fideles earum partium, ad quas prælibatæ sanctissimæ reliquiae perferentur, ut eas in loco congruo et decenti prædicti vel alterius insignis templi repositas, debito venerationis officio prosequantur, ut tantæ fidei proficientes exemplo, sanctissimarum Virginum martyrum, et Sanctorum prædictorum merita consequantur.

transmissa, reverenter asseveratur, eique idcirco ibidem cultus,

C 56 In quorum omnium et singulorum fidem ac evidens testimonium præmissorum, præsentis litteras fieri, et per secretarium nostrum infrascriptum subscribi, sigillique nostri jussimus et fecimus appenditione communiri. Datum Romæ in ædibus nostris sub anno a Nativitate Domini MDLXX, die vero primo mensis Januarii, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris et D. N. D. Pii, divina Providentia Papæ V, anno IV. Otho Cardinalis Augustanus propria manu. Gaspar Lamechen, secretarius de mandato illustrissimi. Gebhardi Truchsesii,

qui, cum anno 1577 electus fuisset Coloniensium archiepiscopus, ob plura deinde, quibus sese contaminarat, crimina exauctoratus, circa annum 1589, ut Gal. Christ. auct. Scriptores tom. 3, col. 712 docent, miserandum in modum periit, avunculus exstitit, qui litteris hæc subscribitur, S. R. E. Cardinalis Augustanus Otho Truchsesius; etsi autem tales istæ sint, ut, quas in iisdem vir hic laude undequaque nihilominus dignissimus memorat, S. Gereonis uniusque ex ejus Socii reliquias fuisse reipsa ad Escorialiense S. Laurentii in Hispania monasterium delatas, nusquam indicent, id tamen, ut jam supra monui, vere factum, imo et hæc ibidem anno 1722 honorificentissime adhuc fuisse asseveratas, e Ms., quod num. 53 citavi, monasterii ejusdem lipsanologio intelligitur. Nec nisi ægerrime, quin ob easdem S. Gereon ejusque Socii cultu ecclesiastico ibidem afficiantur, dubitare sinit consuetudo, qua viæ non semper fit, ut Sancti iis locis, quibus sacra eorum lipsana servantur, peculiari quodam modo honorentur.

E 57 Sic Laureti in Italia, prout litteræ, inde ad Papebrochium nostrum anno 1671 a Christophoro Grino, Societatis Jesu sacerdote, datæ, fidem faciunt, sec. proxime elapso S. Gereon, quod ibidem seu ipsiusmet hujus Sancti nostri, uti in iisdem litteris indicatur, seu potius, uti in nota, hæc præfata, Papebrochius animadvertit, unius ex illius Socii caput asseveretur, sub ritu duplici colebatur ac forsitan hodieque colitur. Hinc porro, cum et Calpurniani in eadem Italia, ut Carolus, Novariensis episcopus, in suo de Novariensi ecclesia Opusculo pag. 92 docet, unius pariter e S. Gereonis Socii caput asseveretur, coelitem quoque honores Sancto huic anonymo ac forsitan etiam S. Gereoni ejusque Socii ibidem juxta ac in omnibus aliis, in quibus vel unius ex his reperitur reliquiae, locis sacris deferri, haud sane prorsus inepte conjeceris; etsi autem, sacras S. Gereonis exuvias in supra sæpissime jam laudato Sanctensi oppido pariter reperiri, compertum haud habeam, eum tamen etiam ibidem non secus ac Treviris, ubi quamvis etiam sacre ejus exuvie fortassis haud reperiantur, altare tamen, uti e Trevirensi ad 1 Octobris diem Martyrologio disco, nomini suo dedicatum habet, peculiari cultu gaudere, vero apparet simillimum. Ita scilicet mihi suadet, quod in oppido illo is Sanctus noster nomini suo sacrum aut hodieque habet, aut saltem, uti ex Adolphi ducis in sua jam supra sæpissime citata lucubratione pag. 132 et seq. narratis intelligitur, sec. quinto decimo labente, adhuc habuit, sacellum, jam supra ejusdem Adolphi ducis verbis, num. 87 in Comment. prævio huc transcriptis, memoratum, ac vel idcirco, quod ad ejusdem S. Gereonis Gloriam posthumam etiam faciat, iterum hic memorandum; etsi interim illud, quod, cum sæpius destructum eodemque semper loco fuisset reædificatum, altero tandem, ut Adolphus loco proxime cit. docet, sub sec. XIV finem fuit eæstructum iterumque in S. Gereonis honorem anno MCCCC consecratum, primitus fuisse, ut verbis in Comm. præv. num. 87 recitatis Adolphus etiam docet, a S. Helena, Constantini Magni matre, conditum, neminem facile, perpensis iis, quæ ibidem num. 89 et seq. disserui, crediturum, existimem.

ACTORE
C. B.

E quod et de aliis locis potest conjici, verosimiliter deseritur.

F

RUDOLPHI,

A

RUDOLPHI, TRUDONOPOLI-
tani abbatis, epistola a, qua cor-
porum quatuor Coloniae Agrip-
pinæ inventio, uniusque etiam
ex his, quod S. Gereonis a non-
nullis fuit creditum, elevatio ex-
ponitur b.

E Musei nostri Chronico Trudo-
nensi Ms., cum Surii * et Mar-
tinei * editionibus collato.

* ad xxiv No-
vembris.
* tom. vi Coll.
Yet. Script.
col. 1015.

Rudolphus, an-
no 1121 e
Trudonensi,
cui præerat,
monasterio

c

d
expulsus, S.
Pantaleonis
prope Coloni-
am abbas crea-
tur, dumque,
eo præsentie,

e

f

g

h

i

k

l

m

n

o

p

q

r

s

t

u

v

w

x

y

z

aa

ab

ac

ad

ae

af

ag

ah

ai

aj

ak

al

am

an

ao

ap

aq

ar

as

at

au

av

aw

ax

ay

az

ba

bb

bc

bd

be

bf

bg

bh

bi

bj

bk

bl

bm

bn

bo

bp

bq

br

bs

bt

bu

bv

bw

bx

by

bz

ca

cb

cc

cd

ce

cf

cg

ch

ci

cj

ck

cl

cm

cn

co

cp

cq

cr

cs

ct

cu

cv

cw

cx

cy

cz

da

db

dc

dd

de

df

dg

dh

di

dj

dk

dl

dm

dn

do

dp

dq

dr

ds

dt

du

dv

dw

dx

dy

dz

ea

eb

ec

ed

ee

ef

eg

eh

ei

ej

ek

el

em

en

eo

ep

eq

er

es

et

eu

ev

ew

ex

ey

ez

fa

fb

fc

fd

fe

ff

fg

fh

fi

fj

fk

fl

fm

fn

fo

fp

fq

fr

fs

ft

fu

fv

fw

fx

fy

fz

ga

gb

gc

gd

ge

gf

gg

gh

gi

gj

gk

gl

gm

gn

go

gp

gq

gr

gs

gt

gu

gv

gw

gx

gy

gz

ha

hb

hc

hd

he

hf

hg

hh

hi

hj

hk

hl

hm

hn

ho

hp

hq

hr

hs

ht

hu

hv

hw

hx

hy

hz

ia

ib

ic

id

ie

if

ig

ih

ii

ij

ik

il

im

in

io

ip

iq

ir

is

it

iu

iv

iw

ix

iy

iz

ja

jb

jc

jd

je

jf

jg

jh

ji

jj

jk

jl

jm

jn

jo

jp

jq

jr

js

jt

ju

jv

jw

jx

jy

jz

ka

kb

kc

kd

ke

kf

kg

kh

ki

kj

kk

kl

km

kn

ko

kp

kq

kr

ks

kt

ku

kv

kw

kx

ky

kz

la

lb

lc

ld

le

lf

lg

lh

li

lj

lk

ll

lm

ln

lo

lp

lq

lr

ls

lt

lu

lv

lw

lx

ly

lz

ma

mb

mc

md

me

mf

mg

mh

mi

mj

mk

ml

mm

mn

mo

mp

mq

mr

ms

mt

mu

mv

mw

mx

my

mz

na

A 10 Vix tandem sedatus est tumultus, præposito sanctæ Mariæ de Gradibus Theodorico pulpitem ascendente et populum mitigante, et, quod rei hujus consilium esset, differendum, promittente, usque ad præsentiam domini archiepiscopi. Tunc nihilominus ad satisfaciendum populo decretum est a majoribus, ut sepulcrum lapide superposito clauderetur, considerata prius diligenter integritate corporis a fidelibus, ne quid furto de eo tolleretur. Acta sunt hæc tertio Idus Octobris, anno supradicto Dominicæ Incarnationis. Interea nocte et die usque octavam Calendas Decembris cum magna devotione et multo lumine sepulcrum custodiebatur, die circumsedentibus cum psalmodia electis ad hoc ejusdem ecclesiæ aliquibus clericis, nocte vigilantibus nihilominus cum psalmodia quibusdam aliis, interdumque juvantibus eos fratribus de sanctis Apostolis.

11. Igitur post aliquot ita interlapsos dies, octavo, ut diximus, Calendas Decembris vocatus adfuit dominus archiepiscopus, abbates, præpositi et omnes congregationes civitatis, populus vero innumerabilis, magna reverentia magnisque laudibus secundo apertum est sepulcrum et integrum representatum corpus sanctum; tamen ex magni lapidis confusione et caro, quæ sub vestibus in favillam versa erat, per plurima loca subseverat, sicut etiam in talibus solet contingere, infuso post tot tempora occultis corporibus novo aere. Ponuntur duo abbates, induti vestibus albis et stolis, unus ad caput, alius ad pedes, quorum unus ego peccator ad caput ejus sedi, quamvis, ut superius dixi, de capite nihil præter mentum haberetur, sicut percussoris illud absentaverat gladius.

B 12 Applicuerunt se etiam alii duo presbyteri clerici sancto levando corpori, nihilominus et ipsi induti vestibus albis et stolis. Qui, sacras manus pie apponentes, primo vestes collegerunt, non integras, quia vetustas non patiebatur, sed per grandes et minores partes, sicut poterant diligentius; circa scapulas vero et supra totum petus, et usque ad cingulum multus inveniebatur sanguis superglobatus, sicut abscisso capite ex collo et venarum meatibus sparsim potuit emanare. Collectæ igitur sunt diligenter omnes ejus vestes, sed istæ diligentius, crasso sanguine, sed sicco, graves, et per se in scrinio uno, decenter ad hoc parato, positæ reverenter.

C 13 Cum quibus et balteus ejus militaris de nigro corio inventus et repositus est pene unius ulnæ longitudinis, adhuc integras habens partes. A sinistro latere juxta latus ejus et balteum inventus est globus ferreus ad modum ovi, rubigine prope consumptus, quem capulum gladii ejus fuisse credimus, sed de gladio frustum nulum invenimus; diligentius tamen postea quidam attendentes, in ipsis partibus reliquiarum, quas inde exoraverant, particulas ferri mihi protestati sunt se invenisse. Subtilares *, magnis partibus integris, eodem scrinio reconditi sunt, caligæ porsus in cinerem dissolutæ.

14 At ubi, susceptis vestibus, ad carnem et ossa colligenda ventum est, vix de ipsis ossibus, et hoc de magnis, aliquid solidum apparuit, quod prorsus in cinerem aut in parvas particulas vetustas redegit u. Mira res et valde gloriosa! Testor ipsos sanctos Martyres, testor et ipsam multitudinem religiosorum virorum, qui diutius hoc viderunt. Totus cinis carnis et os-

Octobris Tomus V.

sium, quasi calx noviter fusa, cadebat * per totum sarcophagum. O quoties ibi cantatum cum multis lachrymis fuit, et in sanguine Agni la-
" verunt stolas suas! " O quoties ibi repetitum :
" Laverunt stolas suas et candidas eas fecerunt in
" sanguine Agni! " Tandem collectus est cinis, et cespes simul sanguineus et ipse in pulverem, sed terrei atque subrubri coloris, propter sanguinem resolutus, susceptusque in munda palla et pretiosa, in alio scrinio majore reconditus est.

15 Tunc, elevatis utrisque scriniis, multa oblata sunt ad fabricandum feretrum sancto Martyri. Dominus archiepiscopus obtulit scutellam argenteam, deinde singuli quique, prout devotionem habebant. Acta est etiam processio magna die illa circa claustrum et circa monasterium, pulsantibus signis et cantantibus clericis et monachis laicisque Teutonice in concrepationibus suis. Qua processione finita, et, sanctis reliquiis in loculis suis super altare in medio monasterii collocatis, Missa de ejusdem sanctæ legionis Martyribus incepta est, et, jubente domino archiepiscopo, a me peccatore cantata. Ante canonem vero, finito Evangelio, dominus archiepiscopus sermonem fecit ad populum de iis, quæ tunc præ oculis habebantur et manibus, et quæ ad salutem animarum pertinebant, de sanctis Thebæis Martyribus. Finita Missa, dimissus est populus cum lætitia magna.

16 Ex hujus sancti Martyris reliquiis, cura et devotio fratris nostri Egeberti postea partes aliquas nostro interventu impetravit a Præposito ejusdem monasterii Hermanno, cujus studio et devotione revelatum corpus translatum fuit; reliquæ autem hæc sunt : de veste illa subtiliori, quam ad carnem suam habuit indutam; de balteo ejusdem militari, qui circa lumbos ejus inventus est, nigri corii; de ferro, ut videbatur, ejus gladii, confuso cum sanguine, et cineribus vestium et corporis illius, ubi quasi in media vagina ferrum adhuc patenter sublucere videtur; de sanguine ejus concreto cum pulvere carnis et ossium ejus et vestium. Nam purus cinis carnis ossiumque ejus cum adhuc per se jaceret, similis erat calcis novæ aut farinæ candidæ.

17 Postquam vero collectæ sunt partes vestium, quæ integræ colligi potuerunt, et ossa, quæ penitus resoluta non fuerant, cætera omnia in uno pulvere collecta sunt, hoc est, pulvis sanguinei cespitis, pulvis ossium, pulvis carnis, pulvis vestium; quæ omnia, simul confusa, album quoque prius illum confuderunt. Hæc ideo tam diligenter exprimimus, quia pulverem carnis et ossium, colorem calcis noviter fusæ habere diximus, ut, cum alius color in isto pulvere inventus fuerit, nemo tamen dubitet, quin de vera carne et ossibus ejus sit; immo simul quoque de sanguineis cespitibus atque de ejus simul vestibus. Has scilicet reliquias cum mihi frater Echebertus allatas representasset, recognovi eas, sicut ante in sepulchro videram, et ex earum præsentium occasione ordinem inventionis, sicut hic legitur, aggressus sum fideliter describere, secundum quod vidi et manibus propriis, licet indignus, tractavi.

18 Itaque prius eas vobis per eundem fratrem misi, transferendas in ecclesiam beatæ Mariæ in Dunc a, quatenus ex hoc nostro scripto et ex earum præsentium contemplatione nulli modo, vel in posterum dubium sit, quod ex corpore

* Sur et Mart
candebat.

utramque ma-
gna solennitate
elevatur.

aliquodque
deinde, quas
impetravit,
Martyris in-
venti reliquia-
rum partibus.

Rudolphus, qui
quales lux es-
sent, diligen-
ter hic exponit.

clamantes
vix tandem,
sepulcro in
archiepiscopi
adventum
clauso, pacan-
tur,

dumque post
hunc illud de-
nuo aperitur, a
duobus abba-
tibus,

duobusque item
alitis presbyte-
ris Martyris
vestes, frusta-
tim collectæ,

scrinio una
cum balteo ejus
militari ac
calceis inclu-
duntur,

* Survis sub-
tilares.

scrinioque al-
teri cinere ex
carne et mino-
ribus ossibus
etiam incluso,

u

Trudonopolim missis, ad Thebæorum festum celebrandum hortatur.

Martyris de sancta legione Thebæorum Martyrum sumptæ sint. Hortamur ergo et rogamus atque præcipimus, ut fratres nostri, qui morantur in Dunc, diem festum martyrii eorum in die S. Gereonis cum duodecim lectionibus ammodo agant, et diem adventus istarum ad eos reliquiarum. Hæc ego peccator Rudolphus, fratres mei et filii, qui estis in cœnobio sancti Trudonis in Hasbania, scripsi vobis de cœnobio sancti Pantaleonis juxta Coloniam *y*. Ceteras reliquias, quæ subnotatæ sunt, supradictus frater suo studio collegit. Earum ego aliam certitudinem non habeo, nisi quod a Dei ancilla, apud nos inclusa, et a fidelibus Christi eas accepit. De sanctis Virginibus, de sanctis Mauris, de pileo S. Thomæ Apostoli et ejus cingulo, de cera, ab igne Dominico liquefacta, de sancto Pancratio, de sepulcro Domini. Datum * xviii. Calendas Octobris.

* Marteneus Data.

ANNOTATA.

a Hanc, qua Rudolphus a semetipso visa exponit, e S. Pantaleonis prope Coloniam, cui, cum ad hanc urbem anno 1121 secedere fuisset compulsus, fuerat præfectus, monasterio ad Trudonenses, quibus antea præfuerat postque iterum præfuit, monachos conscripsit. Ita ipsemet sub finem luculentissime prodit.

b Pro indubitato S. Gereonis corpore unum et quatuor Martyrum corporibus, hic memoratis, a sese haberi, Surius in titulo, quem subjectæ Rudolphi Epistolæ præfixit, haud obscure indicat; ast, an recte, statues ex iis, quæ in Gloria posthuma § 3 disserui.

c Prior e duobus hic memoratis Henricis imperatoribus fuit hujus nominis quintus, qui posteriori, patri suo, cum hic anno 1106 Leodii excessisset e vivis, in imperium successit, eique ad annum usque, quo mortuus est, 1125 præfuit. Adi ad utrumque jam dictum annum Pagium in Criticis.

d E duobus postremo hic memoratis Romanis Pontificibus posterior seu Paschalis II ab anno 1098 ad annum usque 1118, prior vero seu Gelasius II ab ultimo hoc anno usque ad annum 1120 Romanam S. Petri cathedram occupavit, ac ei deinde, qui duobus illis Pontificibus hic præmittitur, suffectus Callistus seu, ut ab aliis scribitur, Calixtus II ad annum usque 1124 sedit.

e De Frederici, Leodiensis episcopi, electione in Chronico Trudonopolitano lib. xi fuse agit, qui Epistolam hic subjectam scripsit, abbas Rudolphus, huncque proinde aut, si lubeat, Gallix Christ. auctæ Scriptores tom. 3, col. 866 et seq. consulat, qui, quæ ad dictam electionem spectant, scire expetit.

f Apud Surium pro Idibus perperam legitur Idus, uti vel ex eo liquet, quod dies, quæ designari per hanc vocem debet, per verba, quæ ei mox subduntur, cum quarta Feria post Resurrectionem Dominicam jungatur, hæcque anno, ad quem hic narrata referuntur, 1121 in x Aprilis diem inciderit.

g Hanc vocem, quæ in Ms. nostro Trudonopolitano Chronico desideratur, ex Surio et Marteneo hic supplervi.

h Hinc collige, Rudolphum anno 1109 sub

Januarii finem aut Februarii initium Trudonensi monasterio præpositum fuisse abbatem.

i Fuit hic ab anno 1099 usque ad annum 1131, ut Gallix Christ. auctæ Scriptores tom. 3, col. 671 et seq. docent, ecclesiam Coloniensem moderatus.

k Qui id factum sit, ipsemet Rudolphus in Trudonopolitano, quod contexit, Chronico lib. xi apud Dacherium tom. 7 Spicil. editionis anni 1666, pag. 458 exponit; qui autem monasterii hic memorati notitiam desiderat, eam apud Gallix Christ. auctæ Scriptores tom. 3, col. 786 et seq. inveniet.

l In Ms. nostro Trudonopolitano Chronico habetur: Cum jam vacasset annis iv Calendas Januarii; quæ lectio cum mendosa certissime sit, eam e Surio et Marteneo correxi.

m Hic, cum anno 1120 Ordinis Præmonstratensis fundamenta jecisset, anno proxime seq. Coloniam Agrippinam, quo ibidem novæ, quam Præmonstrati edificare meditabatur, ecclesiæ eornandæ Sanctorum reliquias acquireret, sese contulit. Adi apud nos tom. 1 Junii S. Norberti Vilam, et in Bibl. Præmonst. part. 1, lib. 2, cap. 15 le Paige.

n Anne hinc et e capitis vertice seu parte, quæ, priusquam corpus hic memoratum inveniretur, Colonix Agrippinæ asservabatur ac S. Gereonis credebatur, fuisse hujus Sancti nostri corpus illud, absque errandi periculo possit concludi, judicari potest ex iis, quæ in Gloria posth. § 3 disputata sunt.

o Apud Marteneum novem hic proxime antecedentes voces omittuntur, hincque adhuc obscurior, quam, hisce relentis, sit, sensus efficitur.

p Lectorem, ut hunc de Crucis Dominicæ signo locum contra impios illius hostes notet, recte hic in Annotatione, ad marginem posita, admonet Surius.

q Hinc, si ossa, quibus, veluti S. Gereonis reliquiis, ecclesiæ nonnullæ gloriantur, minora dumtaxat sint, dubitari sane, an pro veris Sancti hujus nostri exuviis haberi queant, non immerito potest.

r Hinc liquet, a vero aberrare S. Norberti biographum, dum S. Gereonis corpus, mane facto seu aurora jam exorta, fuisse a S. Norberto inventum, in sua, qua res, abs hoc gestas, est complexus, lucubratione, Operis nostri tom. 1 Junii inserta, num. 49 memorix prodit.

f De hoc, ex quo, quod hic memoratur, corpus pro S. Gereonis corpore habuere nonnulli, indicio censendum quid putem, in Gloria posth. num. 33 indicavi.

t Apud Surium et Marteneum legitur concussione.

u Hic iterum, quod ad lit. q monui, studiosus lector observet.

x Ecclesiæ hujus in suo apud Dacherium tom. 7 Spicil. editionis anni 1666 Trudonensi Chronico pag. 465 et seq. mentionem facit Rudolphus.

y Reliqua, quæ hic modo sequuntur, omissa sunt apud Surium; ut hæc apud eum Epistola, nec die, qua scripta sit, notata, terminetur, licet interim, ut jam supra ad lit. a observavi, e S. Pantaleonis prope Coloniam monasterio ad Trudonensem missa luculentissime prodatur.

DE